

2020

ons

Jaarverslag

Redactie

Leo Bisschops
Marieke Hageman
Wilma Schrover

Foto's

Marc Bolsius
Noud Boonen
Roland van den Eijnden
Anne Hamers
Ivo Hutten
Bart van Kent
Roy Lazet
Arnold Reijneveld
Timo Reisiger
AVE Experience
CDA
De Nieuwe Hof(felijk)heid
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Pixabay
Privéfoto's

**NB: Sommige foto's zijn
van vóór de coronatijd**

Vormgeving

Nienke Hageman

Uitgever

KBO-Brabant
Albert Luthulilaan 10
Postbus 3240
5203 DE 's-Hertogenbosch

Telefoon: (073) 644 40 66
E-mail: info@kbo-brabant.nl
Website: www.kbo-brabant.nl
www.onsmagazine.nl

KBO-Brabant
BELANGENVERENIGING VAN SENIOREN

4/ Inleiding

Een bijzonder jaar met de Covid-19 pandemie die maar bleef voortwoeden.

8/ Wonen en Zorg

Jaarthema van 2020: 'wonen, zorg en welzijn' blijft actueel, zeker in de meest vergrijzende provincie Brabant. Projectgroep Ons Wonen ging in 2020 van start.

12/ Ons Wlz-Team

Advies op maat van een van de leden van ons Wlz-team. Opgeleid in 2020, vol aan de slag in 2021.

14/ KBO in coronatijd

Een heel ander jaar, met veel vragen van leden en bestuurders, online-bijeenkomsten en een wekelijks overleg met het ministerie van VWS.

22/ Belangenbehartiging

Over onze bodemprocedure pensioenen, onze inbreng in debatten in Den Haag en Draaiboek code zwart.

24/ Juridische helpdesk

Vijf jaar Wmo: prachtige voorziening, maar de uitvoering kan beter. Juridische helpdesk boekt successen.

26/ Onsmagazine.nl

Nieuwe website biedt vele artikelen uit ledenmagazine Ons nu ook online aan.

28/ Senioren en veiligheid

Het blijft een punt van zorg en aandacht: fraude en oplichting ten koste van ouderen.

30/ Campagne voor meer toiletten

Missie: voor 2023 voldoende openbare toiletten in Nederland.

32/ Onze overige diensten

Wat doen wij nog meer voor leden, voor Afdelingen, Kringen, voor de vereniging en met wie werken wij samen?

38/ Onze organisatie

Leden van het Algemeen Bestuur, medewerkers, organogram, totaal aantal Kringen, Afdelingen en leden.

42/ Financiële gegevens

Overzicht van de Balans en de Staat van baten en lasten over 2020.

INLEIDING

1

Jaarverslag
2020
Inleiding

Het was op zijn zachtst gezegd een bijzonder jaar, 2020. Medio maart ging Nederland in 'intelligente lockdown'. Waar we toen nog dachten dat die hooguit een paar maanden ging duren, bleek dit ijdele hoop. De wereld stond op zijn kop en het werd een jaar van aanpassen en doorzetten. Van videobellen en online vergaderen en anderhalve meter afstand en mondkapjes. De coronacrisis heeft diepe sporen achtergelaten in de samenleving en met name senioren werden zwaar getroffen, vooral in Brabant dat het epicentrum van corona tijdens de eerste golf was.

Op het vlak van ontmoeting, waar onze vereniging zo sterk in is, werden wij flink de pas afgesneden. Op slag konden geen activiteiten meer plaats vinden. Niet bij onze Afdelingen en niet op provinciaal koepelniveau. Er moest naar andere manieren worden gezocht om toch contact met elkaar te houden.

Voor onze Afdelingen betekende dat heel veel bellen met leden, dikkere nieuwsbrieven uitgeven met extra puzzels en andere tips voor verstrooiing, attenties rondbrengen en een praatje aan de deur houden. Veel meer zat er niet in. In de zomer vond er enige versoepeling plaats, waardoor met name enkele buitenactiviteiten mogelijk waren, maar angst voor besmetting hield veel mensen toch tegen. Voor KBO-Brabant betekende het dat de vele bijeenkomsten die normaliter plaatsvinden in

's-Hertogenbosch moesten worden afgezegd. Doorgaans organiseren wij jaarlijks tientallen bijeenkomsten: trainingen voor hulpverleners zoals vrijwillige ouderenadviseurs, cliëntondersteuners, thuisadministrateurs, belastinginvullers, vrijwilligers van de Juridische helpdesk en van Ons Gesprek. Ook regelen wij in normale tijden fysieke voorlichtingsbijeenkomsten en vitaliteitsdagen bij Afdelingen en kennismakingsbijeenkomsten voor nieuwe bestuurders, of zingevingssymposia en andere ledenactiviteiten. Dit alles kwam stil te liggen en dat was omschakelen, daar waar het kon naar online bijeenkomsten, waaronder het Regionaal Beraad en de Algemene Vergadering.

Verder werden wij heel veel gebeld en gemaïld door Afdelingsbestuurders, vrijwilligers én leden. Nog veel meer dan gewoonlijk leken zij

in deze tijd behoefte te hebben aan informatie, uitleg en een luisterend oor, of gewoon contact. Ook kregen we mensen aan de lijn die ronduit aangaven zich eenzaam te voelen...

Die eenzaamheid is enorm toegenomen afgelopen jaar en leek soms nog zwaarwegender dan de angst voor besmetting.

Afdelingsbestuurders zaten met vragen over welke activiteiten geoorloofd waren, wanneer ze weer open mochten, hoe het met hun Algemene Ledenvergadering moest, wat te doen aan gederfde inkomsten en/of doorgaande vaste lasten, wettelijke regels bij het annuleren van locatie-afspraken.

Vrijwilligers vroegen ons of en op welke manier zij hun cliënten nog konden ontmoeten en van advies voorzien. Want de behoefte aan hulp bij bijvoorbeeld het invullen van belastingformulieren, bij Wmo-, Wlz- en juridische kwesties was onverminderd, misschien nog wel groter dan normaal. Zo zijn er nog tal van werkzaamheden die in 2020 anders verliepen om de vereniging en belangenbehartiging voor senioren draaiende te houden en leden, bestuursleden en vrijwilligers te ondersteunen. In dit jaarverslag geven wij hiervan een overzicht in een apart hoofdstuk.

Ondertussen stond ook onze belangenbehartiging voor de senioren in Brabant geenszins stil.

Wekelijks overleg met ministerie van VWS

Vanaf begin 2020 overlegde KBO-Brabant wekelijks met de directie Langer Thuis van het ministerie van VWS. Het overleg startte met ons project Wonen-Zorg, maar al snel werden we ingehaald door het coronavirus. Als haast vanzelf werd het overleg een wekelijkse aangelegenheid en dat is het nog steeds: wat leeft er in de achterban, welke informatiebehoefte is er, wat zijn specifiek op de doelgroep gerichte maatregelen en mogelijkheden, hoe kunnen we de eenzaamheid onder senioren bestrijden. Naast KBO-Brabant nemen ook andere seniorenorganisaties deel: NOOM, KBO-PCOB, FASv, Koepel Gepensioneerden, Raad van Ouderen. Hoewel corona de voortdurende aandacht had, werden ook andere onderwerpen besproken, zoals Draaiboek code zwart en Wonen-Zorg.

Draaiboek code zwart

Door de coronacrisis zou er een situatie kunnen ontstaan dat er onvoldoende IC-bedden zijn om alle patiënten die daarvoor in aanmerking komen te kunnen opnemen. Artsen moeten dan keuzes maken op basis van niet medische criteria. Die zeer heftige fase wordt 'code zwart' genoemd. Artsenfederatie KNMG en de Federatie Medisch Specialisten (FMS) stelden voor deze – hopelijk hypothetische situatie – een draaiboek op dat al direct na de presentatie ervan in april 2020 veel discussie opleverde en ook veel onrust onder ouderen door de botte wijze waarop politici en media met het preciaire onderwerp omgingen. Degenen die niet werden gehoord, waren de ouderen.

Voor KBO-Brabant was die constatering aanleiding om in de maand september vier fysieke dialoogbijeenkomsten verspreid over Brabant te houden met de achterban over het draaiboek. Dit in nauwe samenwerking met artsenfederatie KNMG en de

Nederlandse Vereniging van Klinisch Geriaters (NVKG). De verrassende uitkomst was dat ouderen zelf veel genuanceerder tegen het draaiboek aankijken dan politiek en pers tot dan deden vermoeden. In een overleg met minister Van Ark (Medische Zorg en Sport) hebben we getracht dat duidelijk te maken, maar ook via een open brief aan de Tweede Kamer tijdens het debat over het Draaiboek. Onze inspanningen bleken later van grote invloed op (de kanteling) in de besluitvorming over het Draaiboek.

Wonen-Zorg

Toen in mei 2020 het nieuwe College van Gedeputeerde Staten haar bestuursakkoord 2020-2023 presenteerde, bleek ons eerder ingediende manifest voor de woon-/zorgproblematiek in Brabant, opgesteld met negen andere maatschappelijke organisaties, daarin een plek te hebben gekregen: "We gaan samenwerken met de opstellers van het sociaaleconomisch manifest 'Samen Doen – Samen Oplossen' om de uitdagingen rondom wonen gezamenlijk op te pakken." We blijven ons inzetten om aandacht te vragen voor de majeure woon-/zorgproblematiek, zowel op provinciaal als landelijk niveau.

Project Ons Wonen van start

In het najaar ging het project Ons Wonen van start. Er zijn genoeg initiatieven die laten zien dat senioren zelf veel invloed kunnen uitoefenen op hun woon- en zorgtoekomst, maar vaak hebben ze daarbij wel enige ondersteuning nodig. Met onze projectgroep willen we kennis over dit soort initiatieven ophalen en delen. We willen bewustwording over dit onderwerp aanwakkeren, mensen met ideeën en initiatieven op weg helpen: door onze kennis te delen of door ze in contact te brengen met andere partijen in hun dorp of wijk. Ook willen we een aanjager zijn voor verantwoordelijke organisaties om veel meer projecten met senioren op te zetten en uit te voeren. Het ministerie van VWS ondersteunt dit project financieel.

Pensioenen

Wat betreft de pensioendiscussie zijn er ook de nodige stappen gezet. Op vrijdag 27 november vond de eerste zitting plaats in de bodemprocedure die KBO-Brabant samen met Stichting PensioenBehoud in augustus 2019 heeft aangespannen tegen de Nederlandse Staat. De uitspraak kwam op 10 februari 2021 en omdat die deels onbevredigend was, wordt hoger beroep ingesteld door eisers. Wordt dus vervolgd in 2021.

Ook heeft KBO-Brabant desgevraagd inbreng geleverd in het rondetafelgesprek dat de Tweede Kamer op 4 november 2020 organiseerde over het Pensioenakkoord, door zijn position paper in te dienen en dat mondeling toe te lichten. Kort gezegd komt het neer op een pleidooi voor behoud van het

huidige pensioenstelsel met de nodige aanpassingen zodat (inhaal)indexatie plaats kan gaan vinden, en een waarschuwing voor de majeure problemen die we voorzien in de transitiefase naar een nieuw stelsel. Een besloten pensioendebat dat we samen met de wetenschappelijke pensioendenktank Netspar wilden organiseren onder pensioendeskundigen, moesten we helaas uitstellen in verband met aangescherpte coronamaatregelen.

Overige belangenbehartiging

KBO-Brabant wordt met regelmaat uitgenodigd voor consultaties, hoorzittingen en rondetafelgesprekken in de Tweede Kamer. Onze fijnmazige organisatiestructuur maakt het mogelijk om concrete voorbeelden uit de praktijk aan te dragen vanuit onze achterban. In 2020 ging het onder meer om ouderdomsregelingen, acute zorg, AOW-hiaat zelfstandigen, Pensioenakkoord, Langer Thuis en Draaiboek code zwart (overleg gehad op uitnodiging van minister Van Ark).

Maar ook langs schriftelijke weg laten we in Den Haag van ons horen, onder meer over problemen van 75-plussers met de verlenging van het rijbewijs, eigen bijdragen in de Wlz of uitstel van belastingaangiftes. Rechtstreeks of via onze Kringen houden wij vinger aan de pols bij gemeenten en trekken aan de bel als wij willen wijzen op zaken die senioren of het verenigingsleven van senioren aangaan. In 2020 deden wij dat ook in het kader van corona. Wij bepleitten dat gemeenten de regierol op zich namen om lokale initiatieven en ontwikkelingen rond ouderen in coronatijd te coördineren via een gemeentelijk meldpunt. Ook drongen wij er via een brief aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op aan om de lokale coördinatie op te pakken bij het bezoeken van kwetsbare ouderen. En wij vroegen aandacht voor de financiële positie van lokale seniorenverenigingen.

Juridische procedures tegen gemeenten

Ook in 2020 is weer veel werk verzet om gemeenten te wijzen op hun verplichtingen voortvloeiend uit de Wmo. Onze onvermoeibare oud-rechter Bert van 't Laar van de Juridische helpdesk heeft weer tientallen leden bijgestaan in juridische procedures.

Helaas blijft dit noodzakelijk als overleg met gemeenten geen oplossing biedt en de afwijzing van een Wmo-aanvraag onrechtmatig of onrechtvaardig is.

Campagne Senioren en Veiligheid

Op 1 september startte de campagne Senioren en Veiligheid van de rijksoverheid; samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid zet KBO-Brabant de schouders onder het bestrijden van oplichting van senioren. In al onze media wezen we senioren op de gevaren die op de loer liggen. En dat blijven we doen. Een gewaarschuwd mens telt immers voor twee!

Nieuwe samenwerkingen in 2020

In 2020 intensiverden wij de samenwerking met zorgverzekeraar VGZ. Naast de collectiviteitskorting voor leden en de mogelijkheid om - bij een aanvullende verzekering - het lidmaatschapsgeld retour te krijgen zijn er nu nog extra voordelen voor leden: gratis (online) workshops, apps en webinars op het gebied van gezonder leven. Deze intensievere samenwerking werpt wederzijds vruchten af.

Met het ministerie van Justitie en Veiligheid blijven wij ook in komende jaren samenwerken om oplichting van senioren te bestrijden.

Sinds oktober 2020 kunnen Covid-19-patiënten die na hun ziekte langdurige klachten overhouden, terecht bij C-support. C-support wil ook zoveel mogelijk ouderen bereiken en daarom wordt er waar mogelijk samengewerkt met KBO-Brabant.

Omdat wonen, zorg en welzijn belangrijke speerpunten zijn in ons beleidsplan, beschouwen wij de expertise en het netwerk van ZorgSaamWonen van grote waarde en zijn wij ook hier een samenwerking aangegaan. Deze organisatie heeft als missie het delen van kennis en het verbinden van professionals en organisaties in één community vanuit het fysieke en sociale domein.

Algemeen Bestuur KBO-Brabant,
's-Hertogenbosch, 12 april 2021

WONEN EN ZORG

2

Jaarverslag
2020
Wonen en
Zorg

KBO-Brabant heeft 'wonen, zorg en welzijn' bestempeld als het jaarthema voor 2020. Een actueel thema, nu mensen steeds langer thuis moeten blijven wonen, ook als ze zorg nodig hebben, terwijl daarvoor niet altijd de goede faciliteiten aanwezig zijn.

Het thema voor dit jaar komt natuurlijk niet zomaar uit de lucht vallen. Wonen, zorg en welzijn zijn onderwerpen die al heel lang op diverse agenda's staan, zeker ook op die van ons. In onze provincie speelt een aantal factoren die deze thema's extra actueel maken. Brabant is de meest vergrijzende provincie. Voor de komende jaren wordt een verdubbeling van het aantal 75-plussers verwacht, alsmede een verdubbeling van het aantal mensen met dementie. Dat betekent dat ook de vraag naar zorg enorm zal groeien. Tegelijk neemt in heel Nederland, en zeker in Brabant, het aantal mensen dat in de zorg werkt, juist af. In de zorg is nú al een tekort aan werknemers. Een derde belangrijke factor die een rol gaat spelen, is dat er de komende jaren minder mantelzorg beschikbaar zal zijn, omdat het aantal mantelzorgers afneemt en omdat zij voor meer mensen moeten zorgen. Met name 75-plussers zullen de gevolgen ondervinden van minder medewerkers in de zorg, minder mantelzorgers en toch langer thuis moeten wonen.

Om daarop in te kunnen spelen, is het onder meer belangrijk dat er genoeg geschikte woningen zijn. Bestaande woningen moeten worden aangepast en waar dat niet kan of niet wenselijk is, moeten er veel meer nieuwe woningen beschikbaar komen, met voorzieningen als supermarkt en zo mogelijk ook dokter en apotheek binnen een straal van 500 meter. Minstens zo belangrijk worden een ontmoetingscentrum, huiskamers of andere gemeenschappelijke voorzieningen gericht op ontmoeting en vanzelfsprekend contact in de nabijheid van deze woningen.

Er zijn een aantal trajecten die wij bewandelen om langer thuis wonen voor senioren in Brabant mogelijk te maken. Op deze pagina's doen we verslag.

Projectgroep Ons Wonen

Wat betekent goed wonen voor u als u ouder wordt? Is uw woning geschikt om tot op hoge leeftijd in te wonen? Moet u daarvoor uw woning aanpassen of is verhuizing naar een geschikte

woning beter? Zijn er voorzieningen in de buurt? Kunt u een beroep doen op mensen in uw directe omgeving als u niet alles (meer) zelf kunt? Voor inspiratie, met vragen, goede ideeën, of gewoon voor een klein duwtje in de goede richting kunnen (kader)leden van KBO-Brabant terecht bij de projectgroep Ons Wonen. In de laatste maanden van 2020 kwam deze projectgroep tot stand.

Van nieuwe woonvormen tot beter buurtcontact

Seniorenwoningen in een oud kloosterkwartier in Veghel. Wonen op de plek waar vroeger stallen stonden, op een boerenterrein in Zundert of in een sociaal woonerf in Nistelrode. Een appartementencomplex voor zowel jongeren als senioren in Langenboom. Wonen voor 45-plussers in woongemeenschap Oosterburen te 's-Hertogenbosch en het initiatief Knarrenhof in Uden. Op veel verschillende plaatsen in Noord-Brabant wordt er gewerkt aan bijzondere vormen van wonen, met en zonder zorg. Woonvormen die geschikt zijn voor senioren en eraan bijdragen dat we met z'n allen goed thuis kunnen blijven wonen.

Eigen regie

Dat is maar goed ook, want er is in onze provincie, net als in de rest van Nederland, een groot tekort aan woningen waar senioren de rest van hun leven passend kunnen blijven wonen. We weten uit onderzoek dat de meesten van ons het nadenken over onze woon- en zorgtoekomst graag zo lang mogelijk uitstellen en KBO-Brabant stelde eerder al vast dat ook woningcorporaties en gemeenten nog niet zoveel doen als ze zouden moeten doen. Zo zijn er nog nauwelijks woonzorgvisies door gemeentes opgesteld, terwijl dat de basis is voor het faciliteren van goede woonprojecten. 'De initiatieven die er zijn, laten zien dat senioren zelf veel invloed kunnen uitoefenen op hun woon- en mogelijke zorgtoekomst, maar vaak hebben ze daarbij wel wat ondersteuning nodig', zegt Els van Daal, die vanuit KBO-Brabant de projectgroep Ons Wonen coördineert. 'Met onze projectgroep willen we kennis over dit soort initiatieven ophalen en delen. We willen bewustwording over dit onderwerp aanwakkeren. En we willen Afdelingen en Kringen op weg helpen en de samenwerking op gang brengen: door onze

kennis te delen, door ze in contact te brengen met elkaar of met andere partijen in hun dorp of wijk. Onze belangrijkste doelen zijn dat senioren zelf gaan nadenken over hun toekomstige woonwensen én zelf ook de regie nemen en krijgen bij projecten hiervoor.'

Van klein tot groot

Afdelingen en Kringen die burenpromoties willen starten kunnen ook bij de projectgroep terecht. Want soms gaat goed wonen over heel basale dingen. Werken aan een goede en passende woontoesluit begint niet bij nadenken over verhuizen. Goed contact met burens en andere mensen in de straat hoort ook bij een goede woontoesluit, daarin investeren is verstandig. Men kan bijvoorbeeld afspreken elkaar te bellen als hulp nodig is. Dat soort nabije connecties zorgen voor een gevoel van veiligheid. En tegelijkertijd is het ook fijn iets voor een ander te kunnen doen en te weten dat die ander dat ook voor jou zal doen.

De projectgroep denkt ook mee over grotere projecten en kan kaderleden daarvoor met de juiste mensen in contact brengen. De ervaring bij andere initiatieven leert namelijk dat die best complex kunnen zijn. U hebt te maken met financiën, met vergunningen, met belangen van verschillende partijen. Niet iedereen heeft daar al veel ervaring mee. Wij kunnen de contacten leggen met de juiste personen of wijzen op vergelijkbare initiatieven.

Expertise en ervaring

Daarnaast is de projectgroep Ons Wonen bezig om een expertteam verder in te richten op het gebied van wonen. Kaderleden of leden kunnen zich melden als zij expertise en ervaring hebben met projecten rondom goed wonen. We weten dat er enorm veel kennis zit bij onze leden en dat mensen die kennis graag delen. De projectgroep richt zich nadrukkelijk op een brede doelgroep. Niet alleen 75-plussers, maar vooral ook

50-plussers doen er goed aan nu al na te denken over hoe zij in de toekomst goed kunnen wonen. Dan weet u zeker dat u de regie hebt over uw woontoeekomst.

Gedeelde logeerkamer

‘Er is veel meer mogelijk dan mensen nu weten’, zegt Els van Daal. ‘Kleiner wonen hoeft niet perse te betekenen dat je kleinkind niet meer kan komen logeren. Er zijn bijvoorbeeld ook initiatieven waar de bewoners een logeerkamer delen.’ Een ander goed voorbeeld van wat de projectgroep wil bereiken is wat er nu al in het Land van Cuijk gebeurt. Daar praten ouderen met de woningcorporatie, de gemeente en zorg- en welzijnsorganisaties over wat er nodig is om goed te wonen – in je eigen wijk of dorp - als je ouder wordt. Van Daal is daar voorzitter van de projectgroep. ‘Je merkt dat dit voor de deelnemende organisaties nog wennen is: dat zij niet beslissen vóór de mensen, maar dat de mensen zelf de leiding hebben. Ook hier blijkt dat mensen heel goed weten wat ze willen, als ze er zelf maar bewust over gaan nadenken. Vanuit KBO-Brabant moedigen we ze aan de ruimte te pakken en in actie te komen.’

Voorzorgcirkels

Er komen steeds meer ouderen en tegelijkertijd is er een groot tekort aan zorgpersoneel. Hoe moet dat als ons iets gaat mankeren? KBO-Brabant denkt na over de oude dag, samen met onze vrijwilliger Henk Geene. ‘De vergrijzing begint nu pas echt en piekt rond 2040. Er komen steeds meer zorgafhankelijke mensen, maar door het tekort aan zorgpersoneel – er zijn 80.000 vacatures in de zorg – is er straks niet voor iedereen thuiszorg beschikbaar. Ook is er extra zorg nodig, terwijl de bejaarden- en verzorgingshuizen niet meer bestaan. Je komt pas in een verpleeghuis terecht als je heel zorgbehoevend bent. Voor lichte zorg aan huis ben je aangewezen op de buurt. Daarom moeten we het weer normaal gaan vinden om elkaar te helpen. Er is maar één echte oplossing voor dit probleem’, zegt Henk Geene. ‘Vitale ouderen tot een jaar of tachtig – daar zijn er gelukkig veel van – gaan de minder vitale ouderen helpen

van pak ‘m beet tachtig jaar en ouder. Het gaat niet zozeer om verzorgen, maar om elkaar in de gaten houden, kleine dingen voor iemand

regelen en ingrijpen als je je zorgen over iemand maakt.’ Hij bedacht de ‘voorzorgcirkel’: een netwerk van ouderen die andere ouderen helpen. ‘Als je aan zo’n netwerk deelneemt,

doe je een investering en weet je dat je straks zelf ook goed zit als je zorg nodig hebt. Die wederkerigheid is belangrijk.’ Dicht bij elkaar wonen is een must bij een voorzorgcirkel. In het Land van Cuijk zijn begin 2020 de eerste voorzorgcirkels van start gegaan. Daar zijn en worden vrijwilligers die het leuk vinden om zo’n voorzorgcirkel te ontwikkelen, door KBO-Brabant opgeleid tot kartrekkers. Zo’n kartrekker registreert kleine zorgklussen in het netwerk en stemt de zorg af met andere organisaties. De professionals hebben de overkoepelende regie. De thuiszorgmedewerker verleent de zwaardere zorg en de wijkconsulent van de woningcorporatie zorgt bijvoorbeeld voor een ontmoetingsruimte. Het is de wens en intentie om dit project vanuit KBO-Brabant ook bij meer KBO-Kringen en Afdelingen van de grond te krijgen.

Verbeterpunten in huis inventariseren met gratis Huistest

Om leden een indruk te kunnen geven over verbeterpunten aan hun woning met het oog op langer thuis wonen, werkt KBO-Brabant samen met Generatiethuis. Samen met een hiervoor opgeleide vrijwillige woonadviseur loopt de aanvrager door zijn eigen woning om eens te onderzoeken welke verbeterpunten er zijn. De Huistest is gratis. Vaak kan men al met kleine aanpassingen aan het huis genieten van meer wooncomfort en veiligheid. In coronatijd gaat dit op een veilige manier. Men vult zelf een

formulier met vragen in. Een woonadviseur belt vervolgens om een en ander door te nemen. Hij maakt naar aanleiding van het gesprek en het formulier een advies, dat men thuis gestuurd krijgt. Maar natuurlijk gaan we het liefst weer zo snel mogelijk over tot een huisbezoek waarbij de woonadviseur samen met de bewoner het huis doorloopt en alle mogelijkheden bespreekt en vastlegt.

Dit project wordt gedeeltelijk gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

domein. Het platform vervult hierin een spilfunctie. Het brengt mensen uit verschillende sectoren bij elkaar om op basis van de eigen professie, deskundigheid of uit belangstelling voor het onderwerp samen te werken en elkaar te helpen bij de opgaven in het vakgebied van wonen, zorg en welzijn. Door de vergrijzing is de noodzaak erg groot om met elkaar een Versnellingsagenda 2030 op te stellen. Eisen van duurzaamheid, flexibiliteit en technologie nemen in fors tempo toe.

80% van de ouderen wil thuis blijven wonen

Informatiebijeenkomsten Ons Veilig thuis

In 2020 konden KBO-Afdelingen en Kringen helaas nauwelijks gebruikmaken van onze informatiebijeenkomsten over veilig en comfortabel wonen. Voor deze bijeenkomsten komt normaal gesproken een door KBO-Brabant opgeleide vrijwilliger op een door de Afdeling of Kring gekozen locatie vertellen over diverse aandachtspunten in en rondom de woning. En natuurlijk krijgen de deelnemers dan alle ruimte om vragen te stellen. We hopen deze mogelijkheid in de tweede helft van 2021 weer volop aan te kunnen bieden.

Samenwerking met ZorgSaamWonen

Omdat wonen, zorg en welzijn belangrijke speerpunten zijn in ons beleidsplan, beschouwen wij de expertise en het netwerk van ZorgSaamWonen van grote waarde en zijn wij een samenwerking aangegaan. Deze organisatie heeft als missie het delen van kennis en het verbinden van professionals en organisaties in één community vanuit het fysieke en sociale

3

Jaarverslag
2020
Wlz-team

Opname in een Wlz-instelling heeft veel voeten in de aarde. Er moet van alles geregeld worden, onder meer op financieel gebied. KBO-Brabant heeft in 2020 een team vrijwilligers opgeleid om leden te helpen goede financiële keuzes te maken als zij te maken krijgen met de Wlz. Theo van Hamond, al jarenlang actief als ouderenadviseur en cliëntondersteuner bij KBO Boxtel, heeft de opleiding verzorgd. Het team is klaar om in 2021 het veld in te gaan.

'Ach man, ze was zo blij. Daar doe ik het voor!'

Wie in een verpleeghuis terechtkomt, moet een eigen bijdrage betalen. De hoogte daarvan is afhankelijk van inkomen en vermogen. Voor alleenstaanden is de situatie helder, maar bij stellen ontbreekt die duidelijkheid. 'Als een van de partners naar een verpleeghuis moet, krijgt het stel na een maand een formulier van de Sociale Verzekeringsbank op de deurmat. Daarop moeten ze aangeven of ze vanaf de opname in de Wlz-instelling, kiezen voor een gehuwde of een alleenstaande AOW. De alleenstaande AOW is voor beide partners bruto zo'n 5.000 euro hoger dan de gehuwde AOW. Het lijkt gunstig om dan te kiezen voor de alleenstaande AOW, maar dat is zeker niet altijd het geval', waarschuwt Van Hamond.

Gunstig?

Of dat gunstig uitpakt is namelijk afhankelijk van ieders persoonlijke situatie. En van de vraag wie van beiden naar het verpleeghuis gaat. Als

het de minst verdienende partner is, is het in veel gevallen gunstiger te kiezen voor de alleenstaande AOW. Als het de hoofdkostwinner is, pakt het in veel gevallen ongunstig uit te kiezen voor de alleenstaande AOW. Van Hamond legt uit: 'Als mensen kiezen voor de alleenstaande AOW, wordt de eigen bijdrage alleen gevraagd van degene in het verpleeghuis; de partner betaalt niet mee. De minst verdienende partner – in de huidige generatie meestal de vrouw – heeft vaak alleen AOW of AOW plus een klein pensioen. Komt zij in het verpleeghuis dan valt de eigen bijdrage mee omdat die gebaseerd wordt op haar inkomen en vermogen. Maar komt de hoofdkostwinner – nu vaak de man – in het verpleeghuis, dan wordt de eigen bijdrage gebaseerd op zijn vermogen en inkomen, dat vaak bestaat uit AOW en een behoorlijk pensioen. Dan valt die eigen bijdrage ineens een stuk hoger uit dan wanneer het gemiddelde inkomen en vermogen van beide partners samen als uitgangspunt was genomen.'

Advies op maat

Veel mensen gaan hiermee de mist in, weet Van Hamond. 'Soms vertellen mensen me: "We hebben de verkeerde keuze gemaakt en nu zitten we financieel in de problemen." Het ergste is dat je die keuze voor een alleenstaande of gehuwde AOW maar één keer kunt maken; daar kan je niet op terugkomen. Dat is zo onrechtvaardig... Samen met een aantal Tweede Kamerleden en KBO'ers maak ik me momenteel hard voor een respijtermijn.' Verder benadrukt Van Hamond dat bovenstaande situatie zeker niet voor iedereen geldt. 'Het kan zelfs zo zijn dat stellen er netto 10.000 tot 15.000 euro per jaar op vóóruitgaan als ze kiezen voor een alleenstaande AOW. Bijvoorbeeld als een van beide partners buitenlands is en in Nederland een onvolledige AOW heeft opgebouwd.' Omdat situaties zo verschillend zijn, is het belangrijk dat mensen advies op maat krijgen, zegt Van Hamond. 'En daar helpt ons Wlz-team bij!'

Wim Nouwens

Maria Koolen

Connie Slenders

Theo van Hamond

Jan van Gemert

Els Bekers

Hans van den Acker

Els Bekers uit Boxtel

Els is lid van het Wlz-team: 'Vijftien jaar heb ik gewerkt bij de uitkeringsadministratie van de gemeente Best. Na mijn pensioen ben ik bij de KBO aan de slag gegaan als belastinginvuller. Zo leerde ik Theo kennen. Op een gegeven moment vertelde hij me over zijn plannen voor een Wlz-team en hij vroeg me of dat iets voor mij was. Ik ben me erin gaan verdiepen en ik vond het interessant. Ik heb al een aantal mensen kunnen helpen met de Wlz, waarbij ik steeds ruggespraak met Theo had. In januari heb ik zijn opleiding gevolgd om nog beter beslagen ten ijs te komen. Cijferpuzzels oplossen vind ik heerlijk, én ik vind het fijn om mensen te helpen. Laatst nog hielp ik een mevrouw met de Wlz. Zij was in paniek. Waar zij bij zat, heb ik haar huurtoeslag geregeld, waardoor haar toekomst er direct rooskleuriger uit zag.'

De afkorting Wlz staat voor Wet langdurige zorg. Deze wet is bedoeld voor mensen die continue zorg nodig hebben, thuis of in een Wlz-instelling zoals een verpleeghuis, instelling voor mensen met een handicap of een ggz-instelling.

CORONATIJD

4

Jaarverslag
2020
Coronatijd

2020 was een apart jaar, met voor ons totaal andere activiteiten dan gebruikelijk. Medio maart ging Nederland in intelligente lockdown. Dit betekende dat per direct allerlei geplande bijeenkomsten van KBO-Brabant moesten worden afgezegd. We hadden er toen nog geen flauw idee van dat dit zich zou uitstreken tot het hele verdere en volgende jaar. In dit hoofdstuk doen wij verslag van de specifieke activiteiten die corona met zich meebracht.

Normaliter zijn er in een jaar tientallen fysieke bijeenkomsten: trainingen voor alle hulpverleners zoals vrijwillige ouderenadviseurs, cliëntondersteuners, thuisadministrateurs, belastinginvullers, woonadviseurs en leden van de Juridische helpdesk en de vrijwilligers van Ons Gesprek. Ook zijn er in normale tijden voorlichtingsbijeenkomsten en vitaliteitsdagen bij Afdelingen, kennismakingsbijeenkomsten voor nieuwe bestuurders, of zingevingssymposia en andere ledenactiviteiten. En niet te vergeten onze statutaire verenigingsbijeenkomsten. Dit alles kwam op slag stil te liggen. Daarvoor in de plaats kwamen vele digitale zoom-bijeenkomsten en andere werkzaamheden om de vereniging en belangenbehartiging voor senioren draaiende te houden en leden en bestuursleden te ondersteunen.

Heel veel extra vragen van leden

Als seniorenorganisatie in het hart van brandhaard Brabant, had KBO-Brabant uiteraard een bijzondere positie. Dat merkten we op de allereerste plaats aan de stortvloed van

telefoontjes die we, zeker aan het begin van de crisis, kregen. Nog veel meer dan gewoonlijk leken onze leden in deze tijd behoefte te hebben aan een luisterend oor, begrip en medeleven of gewoon een gesprek van mens tot mens. Er waren leden die ronduit zeiden zich eenzaam te voelen...

Die eenzaamheid leek vaak nog veel zwaarwegender dan de angst voor besmetting. Leden belden ook veel met vragen over corona: wat mag wel en wat mag niet? Na elke persconferentie stond de telefoon roodgloeiend. Vaak om verduidelijkt te krijgen wat er in de persconferentie was gezegd, maar héél vaak ook als een zoeken naar bevestiging. Wat dat betreft is weer eens gebleken dat leden veel vertrouwen hebben in KBO-Brabant en dat brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee. Zorgvuldig omgaan met welke informatie wij geven was extra van belang. Dat betekent ook dat we zelf goed op de hoogte moesten zijn van frequent aangepaste regels en maatregelen. Opvallend veel telefoontjes kwamen ook binnen voor de Juridische helpdesk en dan vooral met betrekking tot het levenstestament.

Poster
voor
Afdelingen

Onze Belcirkels

Direct na het begin van de coronacrisis organiseerde KBO-Brabant het project Onze Belcirkels. Het project beoogde senioren met een minder groot netwerk de gelegenheid te geven met elkaar in contact te komen. In het kader van dit project werd onder hoge druk een flyer ontwikkeld die binnen twee weken bij alle Afdelingen in huis was en door hen verspreid werd. Senioren die er gebruik van maakten waren er erg blij mee. Het bleef echter lastig deze doelgroep te bereiken. Naar aanleiding van Onze Belcirkels werden ook individuele senioren en/of Afdelingen geïnspireerd om een eigen belcirkel te starten, een prachtig initiatief! Bovendien waren er Afdelingen die leden stimuleerden om met elkaar te bellen, wat dan in de plaats kwam van deelname aan de gebruikelijke Afdelingsactiviteiten. Medio 2020 draaiden verspreid over de provincie 19 Belcirkels.

CBR

Honderden 75-plussers belden ons omdat ze zich zorgen maakten over de verlenging van hun rijbewijs. Het CBR liep enorm achter met de verwerking. Schrijnende situaties deden zich voor: een zieke partner, die niet bezocht kon worden met een verlopen rijbewijs; een mantelzorgfunctie die niet uitgeoefend kon worden; woonachtig zijn in een grensgemeente, maar niet over de grens mogen rijden naar voorzieningen. In bijna alle gevallen werd een directe oplossing geboden, door onze rechtstreekse escalatielijnen naar het CBR. Vele dankbare reacties waren ons deel.

Vragen van Afdelingsbestuurders

Ook vanuit de Afdelingen kwamen veel vragen. Aanvankelijk vooral over welke activiteiten wel en niet door konden gaan, later ook over de jaarvergaderingen en over bestuurswisselingen. KBO-Brabant heeft Afdelingen hierin individueel ondersteund. Wij communiceerden verder over de juridische gevolgen van het annuleren van activiteiten op locaties vanwege de coronacrisis. Ook boden wij informatie over de wettelijke verplichtingen voor het houden van een jaarvergadering en de ontheffingen / versoepelingen in deze bijzondere tijden.

Vragen van onze vrijwilligers

Bij onze ongeveer 1.400 actieve vrijwillige hulpverleners leefden veel vragen en zij belden ons dan ook regelmatig. Vooral over het probleem hoe zij hun werk toch konden voortzetten, met inachtneming van de regels en het gebruik van digitale middelen. Onze beleidsmedewerkers hebben hen zo goed mogelijk persoonlijk ondersteund.

Online inloopbijeenkomsten voor bestuurders

Omdat er zoveel Afdelings- en Kringbestuurders met vragen zaten, maar het ook misten om elkaar te zien en van gedachten te wisselen, werd er een online vragenuurtje (via een video-verbinding, zie ook kopje Opzetten digitale communicatie) op de donderdagochtend ingesteld. Vooral kwamen vragen aan bod als: wanneer kunnen we weer open; hoe moet het met de inzameling van geld voor het project Voor-de-ouderen; we lopen activiteiten-inkomsten mis, maar vaste lasten lopen door; welke activiteiten kunnen we nog wel organiseren en hoe moet dat praktisch? Ook kon men op deze manier eens kennismaken en oefenen met het digitaal vergaderen. Toen duidelijk werd dat er na de zomer – waarin gelukkig wel weer veel buitenactiviteiten konden plaatsvinden – een tweede besmettingsgolf aankwam, haakten Afdelingen af, omdat er nog maar weinig te organiseren viel. Gemiddeld deden er steeds tien Afdelingen mee aan de vragenuurtjes.

Inventarisatie van activiteiten van Afdelingen

Om in kaart te brengen wat er overal in onze provincie gebeurde en welke vragen leden en bestuursleden hadden, heeft KBO-Brabant alle Afdelingen in april uitgenodigd een online vragenlijst in te vullen. De resultaten daarvan werden gekoppeld aan een belronde langs alle Afdelingen en Kringen door leden van het Algemeen Bestuur. Zodoende kregen wij een overzicht van de stand van zaken en konden we bepalen waar we als KBO-Brabant onze hulp

Wij boden directe hulp bij het verlengen van rijbewijzen

konden aanbieden. Heel in het kort de uitkomsten: bijna alle activiteiten vielen weg; er werd heel veel gebeld met leden; er werden hulpdiensten opgezet of uitgebreid; er werden attenties rondgebracht; de nieuwsbrieven van Afdelingen

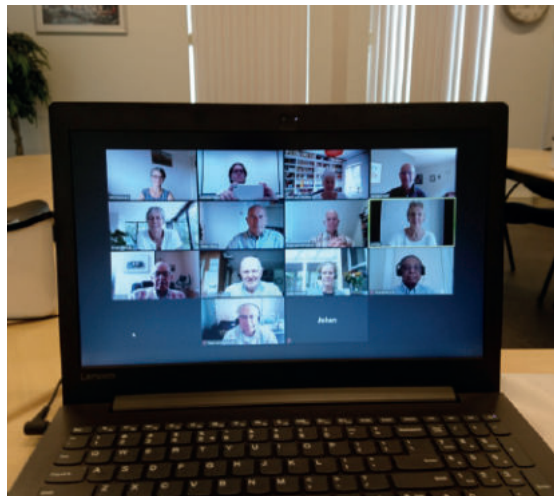
werden dikker of vaker uitgebracht, met meer verstrooiing en tips om de tijd door te brengen; er werden kaartjes verstuurd aan leden; besturen spraken gemeenten aan voor hulp.

Overzicht van toegestane activiteiten

Getuige de vele telefoontjes die wij kregen van Afdelingen was er grote behoefte aan inzicht in activiteiten die nog wél mogelijk waren, zij het vaak onder bepaalde voorwaarden. Men wilde zó graag nog iets organiseren! Wij hielden daarom een overzicht bij, dat we publiceerden op de website, nadat we het hadden voorgelegd aan overheidsinstanties. Dank zij onze contacten via het wekelijkse online-overleg met het ministerie van VWS (zie verderop) hadden wij een directe communicatielijnt. Bij iedere persconferentie van premier Rutte en minister De Jonge verschoven de perspectieven echter. Helaas werd er steeds minder mogelijk, tot in het najaar eigenlijk alles stil viel. Het overzicht was onbruikbaar geworden.

Opzetten digitale communicatie

Het gebruik van digitale communicatiemiddelen kreeg een enorme stimulans in 2020. En daar waren onze leden nu net iets minder op ingesteld dan andere generaties. Maar er is een enorme inhaalslag gemaakt door senioren. Wij verdiepten ons in de mogelijkheden. Op de website boden en bieden we informatie aan over de aanpak van videobellen en digitaal vergaderen. We schaften zelf professioneel materiaal aan om een videovergadering te kunnen houden via bijvoorbeeld Zoom, Teams of Webex. We namen ook de nodige abonnementen op deze diensten om grootschalig actief te kunnen zijn. We boden

deze faciliteiten en onze ondersteuning daarbij bovendien aan voor gebruik door onze Afdelingen en Kringen, zodat ook zij hun jaar- of bestuursvergadering online vanuit ons kantoor konden organiseren. Veel tijd ging ook zitten in het individueel begeleiden van mensen zodat zij konden deelnemen aan online vergaderingen of online beeldbellen.

Uitleggen en voordoen en op verzoek online meekijken op iemands scherm. Het was en is nog steeds wennen voor iedereen.

Niet alleen konden Afdelingen en Kringen onze faciliteiten benutten. Ook bestuur en bureau zelf maakten volop gebruik van dit digitaal vergaderen en cursussen geven. Veel fysieke bijeenkomsten werden alsnog omgezet in digitale. Opleidingen voor vrijwilligers konden op deze manier toch worden georganiseerd. Voor Ons Gesprek, Wmo-cliëntondersteuning, vrijwillige ouderenadviesing, gratis Huistest en Juridische helpdesk vormde dit een uitkomst. Ook het Algemeen Bestuur en commissies vergaderden in coronatijd veelal online. De Algemene Vergadering in november en de voorafgaande Regionale Beraden waren grote gebeurtenissen. Gelukkig werden we daarin zelf professioneel begeleid door geluids- en beeldtechnici.

Alle 550 belastinghulpen werden in november en december per mail geïnformeerd en kregen huiswerk op, dat werd gecontroleerd door de docenten. Dit ging dus niet online, maar wel digitaal.

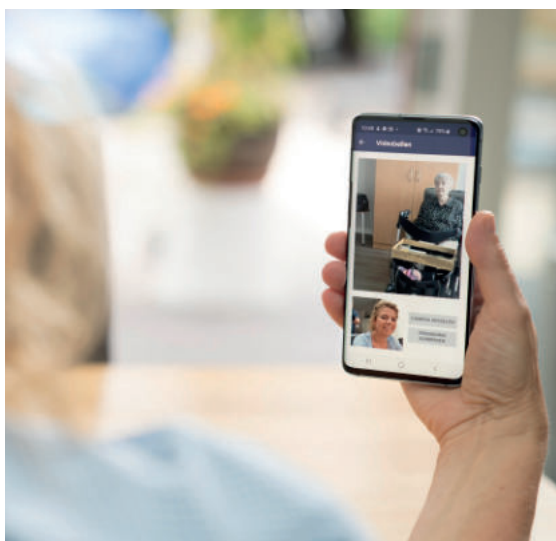
In 2020 organiseerden wij 36 online bijeenkomsten, vooral in het najaar. Onderwerpen: leren omgaan met beeldbellen, huisbezoek op afstand voor cliëntondersteuners en ouderenadviseurs, online-lesgeven voor docenten, themabijeenkomsten over de Wlz voor cliëntondersteuners, cursussen voor nieuwe cliëntondersteuners en voor woonadviseurs van de gratis Huistest. Voor het project Ons Gesprek werden studiebijeenkomsten met de

werkgroep georganiseerd, alsmede diverse overlegbijeenkomsten met de vrijwilligersgroep en trainingen voor nieuwe vrijwilligers.

De reacties op de online bijeenkomsten waren nogal verschillend. Sommigen vonden dit een geweldig alternatief voor persoonlijke ontmoeting; anderen moesten erg wennen, maar eenmaal ingevoerd in de materie werden ze enthousiast over de mogelijkheden; weer anderen wilden er niet eens aan beginnen: 'Als het zo moet, dan maar helemaal niet'. De enthousiastelingen zagen eerder de voordelen van online overleg: het is efficiënt, men praat niet door elkaar heen, alleen de hoofdzaken komen aan bod en je hoeft niet door weer en wind naar een vergaderlocatie. Alleen de traditionele worstenbroodjes werden wel node gemist! De ervaring leert dat een goede voorbereiding en begeleiding de scepsis en de weerstand wegnemen. Een paar maal zo'n bijeenkomst bijwonen of organiseren en dan blijkt het allemaal best mee te vallen. We zitten allemaal in het zelfde schuitje!

Website en extra website

In 2020 werden door de rijksoverheid en het RIVM voortdurend nieuwe maatregelen en andere informatie afgekondigd. Op onze website hebben wij dit zo goed mogelijk bijgehouden, zodat ook leden zich op een laagdrempelige manier konden informeren.

Omdat er bovendien veel vragen onder bestuursleden leefden voegden wij naast onze gangbare website nog een aparte site toe – <https://www.kbo-brabantincoronatijd.nl/>–

waarop we algemene informatie bijhouden die geschikt is voor leden, maar ook specifieke inhoud bieden aan bestuursleden. Zoals een inspiratiepagina om in deze tijden toch nog iets voor leden te kunnen organiseren. Hierop staan voorbeelden van Afdelingsactiviteiten.

Wekelijks overleg VWS

Vanaf begin 2020 overlegde KBO-Brabant wekelijks met de directie Langer Thuis van het ministerie van VWS. Het overleg startte met ons project Wonen-Zorg, maar al snel werden we ingehaald door het coronavirus dat in de eerste golf vooral in Brabant hard om zich heen sloeg. Als haast vanzelf werd het overleg een wekelijkse aangelegenheid en dat is het nog steeds: wat leeft er in de achterban, welke informatiebehoefte is er, wat zijn specifiek op de doelgroep gerichte maatregelen (en mogelijkheden), hoe kunnen we de eenzaamheid onder senioren bestrijden. De actie #eenkleingebaar in de decembermaand, waar de Brabantse KBO-Afdelingen bovenmatig in hebben geparticipeerd, vloeide onder meer voort uit dit overleg. Naast KBO-Brabant nemen ook andere seniorenorganisaties deel: NOOM, KBO-PCOB, FASv, Koepel Gepensioneerden, Raad van Ouderen.

Hoewel corona de voortdurende aandacht had, werden ook andere onderwerpen besproken zoals Draaiboek code zwart en Wonen-Zorg.

Overige belangenbehartiging

Naast de voor ons normale belangenbehartiging (zie hoofdstuk 5, Belangenbehartiging) zijn er in dit jaar een aantal specifiek op corona gerichte acties geweest. We lieten in Den Haag van ons horen, onder meer over het Draaiboek code zwart (zie verderop in dit hoofdstuk), over problemen van 75-plussers met de verlenging van het rijbewijs en over uitstel van belastingaangiftes. Bij gemeenten bepleitten wij dat zij de regierol op zich namen om lokale initiatieven en

**Kascontrole
KBO De Beerzen**

**We laten
in Den Haag
van ons
horen**

ontwikkelingen rond ouderen in coronatijd te coördineren via een gemeentelijk meldpunt. Ook drongen wij er via een brief aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op aan om de lokale coördinatie op te pakken bij het bezoeken van kwetsbare ouderen. En wij vroegen aandacht voor de financiële positie van lokale seniorenverenigingen in coronatijd.

Zes keer livestream vragenuurtjes over corona in 2020

KBO-Brabant was in 2020 initiatiefnemer van zes livestream tv-uitzendingen in samenwerking met het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven en DPG Media (uitgever van onder andere Algemeen Dagblad, Eindhovens Dagblad, Brabants Dagblad, BN/De Stem en De Gelderlander).

De uitzendingen waren online te bekijken in april en mei via websites van DPG Media. Het aantal live-kijkers was wisselend hoog; van 56.000 de eerste keer tot zelfs 200.000 kijkers bij de latere uitzendingen.

Kijkers konden via WhatsApp vragen stellen die door deskundigen werden beantwoord.

Virologen, gerieters, longartsen, huisartsen, GGD-medewerkers en andere specialisten boden

steeds objectieve en praktische informatie. De torenhoge kijkcijfers bevestigden de grote behoefte daaraan!

We beginnen om 19.00 uur

Maatschappelijk debat over Draaiboek code zwart

Door de coronacrisis zou er een situatie kunnen ontstaan dat er onvoldoende IC-bedden zijn om alle patiënten die daarvoor in aanmerking komen te kunnen opnemen. Het is dan onvermijdelijk dat artsen keuzes moeten maken op basis van niet-medische criteria. Die zeer heftige fase wordt 'code zwart' genoemd. Artsenfederatie KNMG en de Federatie Medisch Specialisten (FMS) stelden voor deze – hopelijk hypothetische situatie – een draaiboek op dat al direct na de presentatie ervan in april 2020 veel discussie opleverde en ook veel onrust onder ouderen door de botte wijze waarop politici en media met het precaire onderwerp omgingen. Degenen die niet werden gehoord, waren de ouderen. Voor KBO-Brabant was die constatering aanleiding om in de maand september vier fysieke dialoogbijeenkomsten verspreid over

Brabant te houden met de achterban over het draaiboek. Dit in nauwe samenwerking met artsenfederatie KNMG en de Nederlandse Vereniging van Klinisch Gerieters (NVKG). De verrassende uitkomst was dat ouderen zelf veel genuanceerder tegen het draaiboek aankijken dan politiek en pers tot dan deden vermoeden. In een overleg met minister Van Ark (Medische Zorg en Sport) hebben we getracht dat duidelijk te maken, maar ook via een open brief aan de Tweede Kamer tijdens het debat over het Draaiboek. Onze inspanningen bleken later van grote invloed op (de kanteling) in de besluitvorming over het Draaiboek.

Ledenmagazine Ons

In 2020 kon de Ons gelukkig normaal verschijnen. Sommige Afdelingen kozen er echter voor om de bezorging stil te leggen, vanwege de risico's. Dat vergde bij het bureau ook extra coördinatie en zoeken naar alternatieve mogelijkheden van bezorgen. De Ons werd bijvoorbeeld door andere organisaties verspreid, of twee nummers werden tegelijk bezorgd. In de Ons kwamen uiteraard ook andere onderwerpen aan de orde dan gebruikelijk. Een greep uit de artikelen: Draaiboek code zwart, beeldbellen, ziektebeeld corona, online-vertier, wat doen Afdelingen in

deze tijden, levenstestament en wilsverklaring, online-criminaliteit, Brabanders over hun thuissituatie, blijf-gezond-tips en een goed gesprek met de arts.

Ons Gesprek

Heel toevallig werd op initiatief van het Algemeen Bestuur achter de schermen al in 2019 gewerkt aan een nieuw project: Ons Gesprek. In het kader van dit project worden deskundige vrijwilligers opgeleid om met senioren in gesprek te gaan over levensvragen. Levensvragen kunnen in principe overal over gaan en staan los van religie. Het zou kunnen gaan om vragen als: 'Hoe ga ik om met mijn ziekte of die van mijn naaste?' Of: 'Heb ik het in mijn leven wel goed gedaan?' Wrang genoeg kwamen daar juist in coronatijd heel nieuwe en prangende zaken bij: 'Mijn naaste kreeg corona en we hadden amper de gelegenheid om afscheid te nemen.' En: 'We moesten onze naaste zelfs in zijn laatste uren bijstaan terwijl we beschermende kleding droegen, daar heb ik nog steeds verdriet van.' Ook: 'Mijn partner zat in een verpleeghuis waar corona was, waarom heb ik hem daar niet weggehaald, toen het nog kon?'

Helaas konden ook de vrijwilligers van Ons Gesprek er niet op uit. Wel konden zij hulpvragers telefonisch terzijde staan. De al opgeleide vrijwilligers konden over corona-gerelateerde zaken bijgepraat worden door een geriater.

Mede dankzij financiële steun van Dioraphte, Thebe Extra, Oranjefonds, Coovels Smits, HSHB en Stichting Steunfonds KBO-Brabant, is het project in 2020 goed op stoom gekomen. Ondanks de pandemie en helaas ook dankzij de pandemie.

Het vormde een lichtpuntje in donkere dagen: ‘Ik zag ze opfleuren. Ze zijn niet gewend te ontvangen. Ze blijven veel thuis. Alle activiteiten voor deze groep liggen stil. Daarnaast kunnen ze moeilijk rondkomen. Deze groep is dubbel getroffen door corona’, zo signaleerde Wim Nouwens, een van de belastinghulpen. Wat zijn we toch blij met al onze vrijwilligers die dag in dag uit in touw zijn voor hun medesenoren!

Kerstacties

KBO-Brabant vroeg subsidie voor Afdelingen die van plan waren een Kerstactie te organiseren voor hun leden. Van de fondsen Sluyterman van Loo (15.000 euro), Fonds RCOAK (15.000 euro), steunacties van het ministerie van VWS (15.000 euro onder de hashtags #nietalleen en #eenkleingebaar) kregen wij een gezamenlijk bedrag van 45.000 euro. Dat werd naar rato van

Nieuwe samenwerking in het kader van corona

Sinds oktober 2020 kunnen Covid-19-patiënten die na hun ziekte langdurige klachten overhouden, terecht bij C-support. Deze stichting adviseert en ondersteunt mensen die te maken hebben met de gevolgen van ziekte na besmetting met Covid-19, op diverse leefgebieden. C-support wil ook zoveel mogelijk ouderen bereiken en daarom wordt er waar mogelijk samengewerkt met KBO-Brabant.

Gratis Libelle

Op initiatief van KBO-Brabant heeft uitgeverij Sanoma besloten om ook in Brabant eenmalig op grote schaal een gratis Libelle te verstrekken. Sanoma nam niet alleen de extra drukkosten, maar ook de kosten van de verspreiding voor haar rekening en trakteerde 34.000 vrouwelijke KBO-leden op een gratis Libelle. De adressen zijn middels een eenmalige steekproef getrokken en na gebruik vernietigd.

Pakketjes Armoedefonds

In december gingen onze belastinghulpen op pad om pakketjes rond te brengen namens het Armoedefonds. In totaal werkten ruim honderd hulporganisaties mee aan de actie. Vijfduizend ouderen die dat extra goed konden gebruiken ontvingen een pakket. In onze provincie lag de uitvoering en coördinatie bij KBO-Brabant. Het pakket bevatte onder andere tegoedbonnen.

Blij met onze
vrijwilligers die
dag in dag uit
in touw zijn
voor medesenoren

het aantal leden verdeeld over de 200 deelnemende Afdelingen. Zelf gaven die Afdelingen 435.000 euro uit, veel meer dus dan het subsidiebedrag dat wij konden bijleggen. Zij hebben hun leden verrast met een pakketje of andere attentie, om in tijden van corona contact te houden en iets voor ze te doen. Er waren o.a. gevulde tasjes, banketstaven, kerststollen, worstenbroodjes, chocola,

oliebollen, bloemen, zelfgemaakte tijdschriften, puzzels, kerstversieringen, kaarsen, gevulde bekers en waardebonnen van lokale winkels (om die ook te steunen!).

Heel veel Afdelingen hielden het hele jaar al contact met leden door te bellen en door attenties uit te delen. Op die manier kon vaak gesignaleerd worden wie er eenzaam was en wie er wel wat hulp kon gebruiken. Geconstateerd werd dat veel mensen thuis vereenzamen. De reacties die Afdelingen terugkregen van leden waren ook hartverwarmend. Teruggekoppeld werd dat men zeker de pakketjes waardeerde, maar méér nog het feit dat ze persoonlijk werden bezorgd en dat er een praatje aan de deur werd gehouden. In totaal zijn ongeveer 84.000 leden bereikt. Ongeveer 2.900 vrijwilligers zorgden voor het klaar maken en bezorgen van de pakketjes.

**Ongeveer 2.900
vrijwilligers
zorgden voor het
klaar maken en
bezorgen van de
pakketjes**

BELANGEN- BEHARTIGING

5

Jaarverslag
2020
Belangen-
behartiging

Pensioenen,
wij blijven
er bovenop
zitten

KBO-Brabant wordt met regelmaat uitgenodigd voor consultaties, hoorzittingen en rondetafelgesprekken in de Tweede Kamer. Onze fijnmazige organisatiestructuur maakt het mogelijk om concrete voorbeelden uit de praktijk aan te dragen vanuit onze achterban. Maar ook langs schriftelijke weg laten we Den Haag van ons horen. Rechtstreeks of via onze Kringen houden wij vinger aan de pols bij gemeenten en trekken aan de bel als wij willen wijzen op zaken die senioren of het verenigingsleven van senioren aangaan.

Wat betreft de pensioendiscussie zijn er weer de nodige stappen gezet. Op vrijdag 27 november vond de eerste zitting plaats in de bodemprocedure die KBO-Brabant samen met Stichting PensioenBehoud in augustus 2019 heeft aangespannen tegen de Nederlandse Staat. De uitspraak kwam op 10 februari 2021 en omdat die deels onbevredigend was, wordt hoger beroep ingesteld door eisers. Wordt dus vervolgd in 2021.

In juni stuurden wij een brief aan minister Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) waarin wij bezwaar maakten tegen het uitblijven van (inhaal)indexatie, de lange transitieperiode, de voortdurende dreiging van pensioenkortingen en de onzekerheden die een nieuw pensioenstelsel met zich mee zou brengen. Ook heeft KBO-Brabant desgevraagd inbreng geleverd in het rondetafelgesprek dat de Tweede

Kamer op 4 november 2020 organiseerde over het Pensioenakkoord door zijn position paper in te dienen en dat mondeling toe te lichten. Kort gezegd komt het neer op een pleidooi voor behoud van het huidige pensioenstelsel met de nodige aanpassingen zodat (inhaal)indexatie plaats kan gaan vinden, en een waarschuwing voor de majeure problemen die we voorzien in de transitiefase naar een nieuw stelsel.

Een besloten pensioendebat dat we samen met de wetenschappelijke pensioendenktank Netspar wilden organiseren onder pensioendeskundigen, moesten we helaas uitstellen in verband met aangescherpte coronamaatregelen.

Wonen-Zorg

Toen in mei 2020 het nieuwe College van Gedeputeerde Staten haar bestuursakkoord 2020-2023 presenteerde, bleek ons eerder

ingediende manifest voor de woon-/zorgproblematiek in Brabant, opgesteld met negen andere maatschappelijke organisaties, daarin een plek te hebben gekregen: "We gaan samenwerken met de opstellers van het sociaal economisch manifest 'Samen Doen – Samen Oplossen' om de uitdagingen rondom wonen gezamenlijk op te pakken."

We blijven ons inzetten om aandacht te vragen voor de majeure woon-/zorgproblematiek, zowel op provinciaal als landelijk niveau.

Draaiboek code zwart

In hoofdstuk 4, KBO in coronatijd, werd reeds melding gemaakt van onze inspanningen rond het Draaiboek code zwart. Door de coronacrisis zou er een situatie kunnen ontstaan dat er onvoldoende IC-bedden zijn om alle patiënten die daarvoor in aanmerking komen te kunnen opnemen. Het is dan onvermijdelijk dat artsen keuzes moeten maken op basis van andere criteria dan uitsluitend medische. Die zeer heftige fase wordt 'code zwart' genoemd. Artsenfederatie KNMG en de Federatie Medisch Specialisten (FMS) stelden voor deze – hopelijk hypothetische situatie – een draaiboek op. Wij organiseerden via vier fysieke dialoogbijeenkomsten een debat met onze achterban hierover, in samenwerking met artsenfederatie KNMG en de Nederlandse Vereniging van Klinisch Geriaters (NVKG). De verrassende uitkomst was dat ouderen zelf veel genuanceerder tegen het draaiboek aankijken dan politiek en pers tot dan deden vermoeden. In een overleg met minister Van Ark (Medische Zorg en Sport) hebben we getracht dat duidelijk te maken, maar ook via een open brief aan de Tweede Kamer tijdens het debat over het Draaiboek. Onze inspanningen bleken later van grote invloed op (de kanteling) in de besluitvorming over het Draaiboek.

Lokale belangenbehartiging

Rechtstreeks of via onze Kringen houden wij vinger aan de pols bij gemeenten en trekken aan de bel als wij willen wijzen op zaken die senioren of het verenigingsleven van senioren aangaan. In 2020 deden wij dat ook in het kader van corona. Wij bepleitten dat gemeenten de regierol op zich namen om lokale initiatieven en ontwikkelingen rond ouderen in coronatijd te coördineren via een gemeentelijk meldpunt. Ook

drongen wij er via een brief aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op aan om de lokale coördinatie op te pakken bij het bezoeken van kwetsbare ouderen. En wij vroegen aandacht voor de financiële positie van lokale seniorenverenigingen.

Betrokken bij diverse consultaties en debatten van Tweede Kamercommissies

Wij worden steeds vaker betrokken bij consultaties van commissies van de Tweede Kamer. In 2020 bij een aantal onderwerpen:

- ▶ Op 3 februari, Rondetafelgesprek over eenvoudiger en toegankelijker maken van ouderdomsregelingen
- ▶ In oktober, samen met andere organisaties input voor de Internetconsultatie over de Houtskoolschets acute zorg
- ▶ Op 29 oktober, Rondetafelgesprek over AOW-hiaat en zelfstandigen
- ▶ Op woensdag 4 november Rondetafelgesprek over het Pensioenakkoord
- ▶ Op woensdag 11 november debat over Langer Thuis, wij leverden samen met de Koepel Gepensioneerden input voor dit debat
- ▶ Op 1 december ging KBO-Brabant samen met andere ouderenbonden in gesprek met minister Van Ark over Draaiboek code zwart

Mobiliteit - CBR

Honderden 75-plussers belden ons omdat ze zich zorgen maakten over de verlenging van hun rijbewijs. Het CBR liep enorm achter met de verwerking. In bijna alle gevallen werd een directe oplossing geboden, door onze rechtstreekse escalatielijn naar het CBR. Vele dankbare reacties waren ons deel.

JURIDISCHE HELPDESK

6

Jaarverslag
2020
Juridische
helpdesk

Vijf jaar geleden kregen gemeenten de verantwoordelijkheid voor de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Hoe zijn de hulp en ondersteuning sindsdien uitgevoerd? Bert van 't Laar, oud-rechter en lid van de Juridische helpdesk van KBO-Brabant weet er alles van. Hij diende de afgelopen jaren honderden bezwaren in namens leden van KBO-Brabant. Zijn conclusie: 'De Wmo is een prachtige voorziening, maar de uitvoering kan beter.'

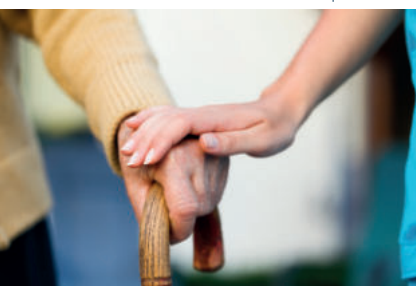
Vijf
jaar
Wmo

Gemeenten zijn sinds 2008 verantwoordelijk voor de Wet maatschappelijke ondersteuning. De in 2015 gewijzigde wet regelt onder meer de huishoudelijke hulp bij mensen thuis, vervoersvoorzieningen als een rolstoel of scootmobiel en aanpassingen in huis, zoals een traplift. 'De belangrijkste doelstellingen in 2015 waren dat mensen met dit soort voorzieningen langer thuis kunnen wonen, dat verzorgingshuizen gesloten konden worden én dat er flink op de huishoudelijke hulp bezuinigd kon worden', vertelt Bert van 't Laar. Als lid van de Juridische helpdesk van KBO-Brabant is hij gespecialiseerd in de Wmo. 'Dat laatste is natuurlijk raar. Aan de ene kant was de wet bedoeld om mensen langer thuis te laten wonen, aan de andere kant werd er flink gekort op de huishoudelijke hulp.' In Nederland maken 1,1 miljoen mensen gebruik van de Wmo. De eigen financiële draagkracht maakt daarbij niet uit. Van de mensen die via de Wmo hulp krijgen, heeft 60 procent een minimuminkomen, maar de andere 40 procent mag er net zo goed een beroep op doen. Iedereen draagt per maand

19 euro bij aan de Wmo-hulp die hij of zij ontvangt, ongeacht het eigen inkomen of vermogen.

Minder uren hulp

De grootste problemen rond de Wmo gaan over de huishoudelijke hulp, waar gemeenten zo fors op hebben bezuinigd. 'Veel mensen zijn bijvoorbeeld van vier uur hulp per week teruggegaan naar twee uur', vertelt Van 't Laar. 'Veel van de bezwaren die ik heb ingediend, gaan daarover. Cliënten krijgen dan simpelweg te weinig hulp in het huishouden.' Over de vervoersvoorzieningen krijgt hij juist weinig klachten binnen. 'Daar is niet op bezuinigd. Mensen die recht hebben op een hulpmiddel, krijgen dat.' Huishoudelijke hulp en vervoersvoorzieningen zijn de twee belangrijkste vormen van hulp die gemeenten via de Wmo geven. Wat minder vaak voorkomt, maar wel voor flinke discussies kan zorgen, zijn de woningaanpassingen. Mensen die bijvoorbeeld een traplift, een aanpassing in de badkamer of een nieuwe badkamer op de begane grond nodig hebben om langer thuis te kunnen wonen, komen daarover nogal eens in conflict

met de gemeente. Ook daarover heeft Van 't Laar de afgelopen jaren diverse bezwaarschriften ingediend. 'Als er rigoureuze aanpassingen nodig zijn, zoals een nieuwe aanbouw op de begane grond met slaapkamer en badkamer, mag de gemeente zeggen: dan verhuist u maar. Dat mag echter alleen, zo heeft de hoogste rechter bepaald, als in redelijkheid te verwachten is dat er binnen een halfjaar een passende woning beschikbaar komt.'

Het hoogste rechtsorgaan dat over de Wmo gaat, sprak bovendien uit dat cliënten niet zelf de kosten voor het aanpassen van de badkamer hoeven te betalen. 'Gemeenten proberen dat soms wel voor elkaar te krijgen, door te zeggen dat de huidige badkamer oud en afgeschreven is en mensen dus hoe dan ook toe zijn aan een nieuwe, die ze dan maar zelf moeten betalen.' Naar aanleiding van een zaak die Van 't Laar voor de rechter bracht, is nu duidelijk dat gemeenten dat niet mogen eisen. 'Daar ben ik best een beetje trots op', zegt hij.

Prachtige voorziening

Van 't Laar krijgt uiteraard vooral de negatieve uitzonderingen onder ogen, als hij Wmo-cliënten bijstaat bij bezwaar en beroep. In z'n algemeenheid is hij echter te spreken over de wet. 'De Wmo is een fantastische voorziening die het mogelijk maakt dat we in Nederland zelfstandig oud kunnen worden. En dat is wat de meeste ouderen graag willen: zo lang mogelijk in hun eigen huis wonen. Uit de jaarlijkse metingen die gemeenten doen, blijkt ook dat er redelijke tevredenheid is bij inwoners over de Wmo. Als het fout gaat, gaat het vaak niet om de wet zelf, maar om de uitvoering.

Termijnen worden vaak niet gehaald, mensen moeten ontzettend lang wachten op antwoord. Bovendien is er bureaucratie: medewerkers van de gemeente zien mensen vaak als nummers en namen, zonder daarachter de afhankelijke mens te zien die misschien niet kan slapen van de problemen. Kortom: de voorziening is prachtig, maar de uitvoering kan beter.'

Volledige baan

Van 't Laar begon vijf jaar geleden met het bijstaan van Wmo-cliënten via KBO-Brabant. 'Toen dacht ik dat ik dat een paar jaar lang een paar dagen per week zou doen. Inmiddels is het een volledige baan en het werk blijkt nog steeds nodig.' Sinds vorig jaar wordt Van 't Laar zelfs bijgestaan door zijn dochter, jurist Fleur van der Meer, die ook Wmo-zaken behandelt. 'Ik heb de afgelopen jaren 350 zaken gedaan en heb

daardoor contact gehad met verreweg de meeste Brabantse gemeenten. In zo'n 98 procent van de gevallen had het bezwaar succes. Dat heeft gezorgd voor heel veel tevreden mensen en ontroerende brieven en mailtjes. Dat motiveert mij om ermee door te gaan.'

De cliëntondersteuners van de plaatselijke KBO-Afdelingen zijn de 'oren en ogen' in de wijken en gemeenten omtrent Wmo-zaken. 'De samenwerking met hen is essentieel. Ik krijg regelmatig zaken door via cliëntondersteuners', vertelt Van 't Laar. Hij roept leden van KBO-Brabant op om contact op te nemen met de plaatselijke cliëntondersteuner of met KBO-Brabant als ze vragen hebben over de Wmo. 'Blijf er niet mee zitten. Onze hulp is kosteloos, dus u kunt altijd vragen of wij mee willen kijken.'

Bert van 't Laar:
**'De Wmo is een
fantastische voorziening
die het mogelijk maakt
dat we in Nederland
zelfstandig oud
kunnen worden'**

ONSMAGAZINE.NL

7

Jaarverslag
2020
Onsmagazine.nl

Op de valreep, vlak voor Kerst, zag de nieuwe website Onsmagazine.nl het licht. Wij kregen steeds vaker de vraag van mensen uit andere delen van het land en zelfs uit Canada en Nieuw-Zeeland om het magazine ook digitaal toegankelijk te maken. Op Onsmagazine.nl zijn vele artikelen uit eerdere edities van de Ons terug te lezen. Daarmee biedt de website ook een handige archieffunctie.

De nieuwe website is een digitale doorvertaling van het vertrouwde ledenmagazine Ons. Per editie wordt een aantal belangrijke artikelen uit de Ons op Onsmagazine.nl geplaatst. Iedereen kan de artikelen lezen: bezoekers hoeven dus geen lid te zijn van KBO-Brabant.

Het past bij de huidige tijdgeest waarbij van bladen en kranten 'crossmediale merken' worden gemaakt. Eigenlijk hebben alle publieks- en nieuwsmedia de afgelopen jaren een dergelijke transformatie ondergaan. Zo bestaan bijvoorbeeld het Brabants Dagblad en LINDA uit meer dan alleen een gedrukte uitgave. Deze titels verspreiden de inhoud van hun berichten ook via een website, digitale nieuwsbrief, social media of zelfs televisieprogramma's. Door nu naast de gedrukte Ons ook een digitale variant te lanceren, is ons ledenmagazine klaar voor de toekomst. De website is aanvullend op het magazine en dus

géén vervanging. Als de website veel bezoekers trekt, gaan we deze mogelijk uitbreiden met spelletjes, video's, tips of de mogelijkheid om te reageren.

Er zijn tientallen artikelen te vinden die het afgelopen jaar in de Ons hebben gestaan. Waar relevant worden de teksten voorzien van linkjes naar extra informatie van andere websites. De website www.onsmagazine.nl biedt ook ruimte voor enkele advertenties. Daarnaast kan de lezer met één klik naar de website van KBO-Brabant: www.kbo-brabant.nl.

Bij elk artikel staan bovendien de icoontjes van Facebook, Twitter, LinkedIn. Door op het betreffende icoontje te klikken, kan het artikel dus gemakkelijk gedeeld worden. Boven in de website staan de covers van oude edities van de Ons. Door op een cover te klikken, verschijnen alle artikelen uit die

betreffende editie die op de website staan.
Handig en overzichtelijk dus!

Met het vergrootglas activeert men de
zoekfunctie. Alles lezen over pensioenen? Dat
kan snel en eenvoudig!

Kortom: lees nu Onsmagazine overal, waar u
maar wilt en op elk apparaat!

mensen

leven

ons belang

SENIOREN EN VEILIGHEID

8

Jaarverslag
2020
Senioren
en veiligheid

Samen zorgen we dat misdaad niet loont. Hoewel senioren in algemene zin niet vaker dan anderen slachtoffer zijn van criminaliteit, vormen zij toch een kwetsbare doelgroep. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat ouderen door kwaadwillende personen vaak al worden gepercipieerd als kwetsbaar en daarmee als gemakkelijk slachtoffer. Daarnaast kan men door te goed van vertrouwen te zijn een groter risico lopen om slachtoffer te worden van bijvoorbeeld babbeltrucs.

Oplichters proberen steeds nieuwe manieren uit om mensen geld afhandig te maken. KBO-Brabant volgt deze bizarre ontwikkelingen op de voet en wil met (bestaande en nieuwe) activiteiten bereiken dat senioren weerbaar zijn en blijven tegen alle vormen van criminaliteit. We breiden onze aandacht uit door gerichte en geactualiseerde voorlichting te geven. Via de vele communicatiekanalen van KBO-Brabant kunnen we veel senioren bereiken, ook niet-leden.

Samenwerking met ministerie van Justitie en Veiligheid

Nieuw in 2020 was het landelijk samenwerkingsverband met het Ministerie van Justitie en Veiligheid. KBO-Brabant maakte onderdeel uit van de campagne 'Senioren en Veiligheid'. Senioren kregen hierbij extra en op hen toegesneden aandacht onder het motto 'Maak het ze niet te makkelijk!' Ook de komende jaren zal deze campagne en ons aandeel hierin zich herhalen. Steeds zullen de laatste ontwikkelingen te berde worden gebracht.

De campagne was landelijk, ook in het televisieprogramma Opsporing verzocht en andere uitzendingen kwam het thema aan de orde. Dit versterkte de provinciale en lokale activiteiten. In ledenmagazine Ons van september werd minister Grapperhaus geïnterviewd. Dat was de aftrap van de campagne. De minister zei onder meer dat slachtoffers soms denken dat het geen zin heeft om aangifte te doen, of dat mensen zich vaak schamen voor wat hen is overkomen. 'Dat is niet nodig. Spijtig genoeg kan iedereen slachtoffer worden, ook u en ik', zei hij. 'Met uw informatie kunnen anderen worden gewaarschuwd.'

In 2020 stonden de thema's Meekijken met pinnen, Babbeltrucs, Hulpvraagfraude (bij WhatsApp of via sms) en Phishing (via internet) centraal. Onze voorzitter Leo Bisschops nam deel aan een van de vier online panelgesprekken, gepresenteerd door Catherine Keyl. KBO-Brabant heeft deze gesprekken - in de vorm van webinars - en de filmpjes met acteur Kees Hulst over verschillende vormen

van criminaliteit verspreid via verschillende communicatiekanalen: website, nieuwsbrief Ons Actueel en social media.

Communicatie naar achterban

Op lokaal niveau werden Afdelingen en Kringen voorzien van een kant-en-klare tekst om desgewenst te plaatsen in de eigen nieuwsbrief. Ook alle vrijwilligers (cliëntondersteuners, vrijwillige ouderadviseurs, vrijwilligers van Ons gesprek, woonadviseurs, belastinginvullers, thuisadministrateurs) zijn extra gewezen op de verschillende vormen van criminaliteit, zodat zij goed geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen hun cliënten kunnen voorzien van advies. KBO-Brabant is geïnterviewd door een lokale omroep en door het Brabants Dagblad en het Eindhovens Dagblad, waarbij ook slachtoffers aan het woord kwamen.

Niet iedereen is vertrouwd met het werken op een computer. Bovenop het digitale aanbod is daarom ook voor een aanzienlijk deel gebruikgemaakt van de traditionele communicatiemiddelen. Naast voornoemd interview met de minister in ledenmagazine Ons van september is aan de Ons van december de papieren folder Senioren en Veiligheid toegevoegd, zodat de lezers nog eens op hun gemak de informatie tot zich konden nemen.

Veel reacties kwamen binnen

Zoals de minister al aangaf: slachtoffers hebben vaak last van schaamte en houden hun mond. Toch kregen wij nog veel reacties binnen van (bijna) slachtoffers. En dat is dan maar het topje van de ijsberg! Veel vragen konden wij zelf beantwoorden, in andere gevallen werd verwezen naar Slachtofferhulp Nederland, Fraudehulpdesk of de politie en ook verbonden we door naar vrijwilligers van Ons Gesprek. In enkele gevallen is ook de Juridische helpdesk ingeschakeld. Om goed te kunnen bepalen welke vraag door wie kon worden beantwoord, hebben wij voorbereidend overleg gevoerd met Slachtofferhulp Nederland.

Lesprogramma's aangepast

Ook de voorlichtings- en lesprogramma's van eerder genoemde vrijwillige dienstverleners zijn aangevuld en geactualiseerd met de laatste informatie over diverse vormen van (internet) criminaliteit. Dit onderwerp past ook zeer goed in het programma van Ons Veilig thuis, waarbij mensen in een bijeenkomst - georganiseerd door een Afdeling of Kring - geïnformeerd

worden over allerlei aspecten op het gebied van veiligheid in huis, en dus ook digitale veiligheid.

Vinger aan de pols houden

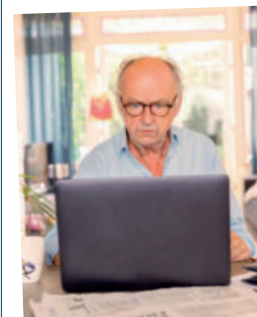
KBO-Brabant heeft met het ministerie van Justitie en Veiligheid afgesproken structureel deel te zullen nemen aan de jaarlijkse campagnes. We blijven het thema ook behandelen in de bestaande relevante cursussen en opleidingen. Want de problematiek rondom dit thema is aanhoudend. We zetten onze schouders hieronder omdat we mensen willen blijven behoeden voor deze en nieuwe vormen van criminaliteit.

Hoe voorkomt u dat u slachtoffer wordt?

- ▶ **Babbeltrucs:** Iemand komt bij u aan de deur en vraagt om binnen te komen of om een betaling. Laat nooit mensen binnen als u niet zeker weet dat ze te vertrouwen zijn en pin niet aan de deur.
- ▶ **Meekijken bij pinnen:** Vraag vreemden op afstand te blijven en scherm met uw hand de pinautomaat af tijdens het pinnen.
- ▶ **Hulpvraagfraude:** Via een sms of WhatsApp-bericht zegt een bekende dat hij /zij een ander nummer heeft en vraagt of u snel een bedrag wilt overmaken. Controleer dit in zo'n geval eerst door de bekende op zijn of haar bij u bekende (oude) nummer te bellen.
- ▶ **Phishing: 'Eerst checken, dan klikken'** (deze tip geldt ook voor hulpvraagfraude!). Door te controleren of het e-mailadres klopt en of een eventuele link in het bericht naar de juiste website verwijst, kan achterhaald worden of een bericht echt of nep is. Of: u gaat via de u bekende en te vertrouwen weg naar de website.
- ▶ **Hoe u deze en andere zaken checkt, kunt u vinden op de website www.veiliginternetten.nl**

De in dit hoofdstuk genoemde webinars, gepresenteerd door Catherine Keyl, evenals de filmpjes met acteur Kees Hulst zijn nog steeds te bekijken op de website: maakhetzeniettemakkelijk.nl

Ook op onze eigen website www.kbo-brabant.nl besteden we veel aandacht aan fraude en oplichting met tips over de laatste oplichtingstrucs.

CAMPAGNE VOOR MEER TOILETTEN

9

Jaarverslag
2020
Campagne
voor meer
toiletten

KBO-Brabant is partner van de Toilettalliantie. Samen met andere maatschappelijke organisaties, zoals de Maag Lever Darm Stichting, Stomavereniging, Crohn en Colitis Vereniging Nederland en reizigersorganisatie Rover, wordt gewerkt aan een gezamenlijke missie: voor 2023 voldoende openbare toiletten in Nederland. Voldoende voor de 2 miljoen buikpatiënten, de 1,5 miljoen blaaspatiënten, ouderen, mensen met een lichamelijke beperking, dagjesmensen en iedereen die onderweg af en toe een toilet nodig heeft. Liefst schoon, rolstoeltoegankelijk en voorzien van een prullenbak.

In Nederland zijn er te weinig openbare en opengestelde toiletten bij winkels en horeca. Dit levert veel ongemak op voor mensen met bijvoorbeeld blaas- of darmproblemen, een lichamelijke beperking en voor iedereen die weleens hoge nood heeft. Een op de vier buikpatiënten blijft zelfs regelmatig thuis uit angst om geen toilet te vinden.

Naar de wc gaan is, naast eten, drinken en slapen, een eerste levensbehoefte. Toch wordt daar in Nederland nog steeds onvoldoende rekening mee gehouden. Openbare en opengestelde toiletten zijn schaars en lastig te vinden. Dit in tegenstelling tot landen als Duitsland, waar er meer toiletvoorzieningen zijn. Voor KBO-Brabant aanleiding om als belangenbehartiger van senioren in actie te komen, samen met de Toilettalliantie en tal van andere maatschappelijke organisaties. Samen streven we naar voldoende openbare toiletten in Nederland.

Lancering HogeNood-app

Begin 2020 lanceerde de Toilettalliantie daarom de app HogeNood, waarmee je zo'n 6.000 openbare en opengestelde toiletten kunt vinden.

KBO-Brabant en I4NATURE (podium voor jongeren) trapt in februari samen de campagne voor de HogeNood-app af met een ludiek carnavalslied. Juist met carnaval wordt het tekort aan toegankelijke toiletten een heel zichtbaar probleem. Met de campagne willen wij ervoor zorgen dat er in Noord-Brabant meer toegankelijke openbare toiletten komen.

De campagne moet bereiken dat de HogeNood-app meer bekendheid krijgt en meer gebruikt gaat worden. Op deze app zijn alle huidige openbare toiletten te vinden. Het zou mooi zijn als er iedere 500 meter een toegankelijk openbaar toilet binnen elke bebouwde kom van Noord-Brabant te vinden is.

Ook die van KBO-Brabant zijn er uiteraard op te vinden.

Onze streefdatum: 1 januari 2023. Gemiddeld komt dat neer op een verdrievoudiging per vierkante kilometer van het huidige aantal openbare toiletten in Noord-Brabant. Er zijn nog wel wat stappen te gaan!

Dit willen we bereiken door bewustwording van de noodzaak bij het grote publiek, provinciale en gemeentelijke besluitvormers. Bovendien willen we zoveel mogelijk organisaties ertoe bewegen om deel te nemen.

Carnavalslied Op oew blaas wordt nie gelet!

Er is in het kader van de campagne een prachtig carnavalslied gemaakt, samen met vrijwilligers en professionals, jong en oud. Met dit lied werd het tekort aan openbare toiletten aan de kaak gesteld. Ook werd er een videoclip gemaakt waarin leden en medewerkers figureren. Zoek op YouTube; **Op oew blaas wordt nie gelet!** In de carnavalsoptocht in 's-Hertogenbosch deden medewerkers van het bureau mee om de campagne extra te ondersteunen.

Meer informatie over het initiatief en de app op www.waarkaniknaardewc.nl

Onze overige diensten

Wegwijs in de Wmo met onze cliëntondersteuners

Hoe zorgen we ervoor dat senioren langer thuis kunnen blijven wonen?

Om senioren wegwijs te maken in de wetgeving en de praktijk staan de onafhankelijke, vrijwillige Wmo-clieñtondersteuners van onze lokale seniorenverenigingen klaar om leden te helpen. Iedereen die zorg, dagbesteding of hulpmiddelen nodig heeft, kan daarvoor sinds 2015 aankloppen bij de gemeente. Maar in Brabant hoeft een senior dat traject niet alleen in te gaan, omdat we zo'n 175 vrijwillige cliëñtondersteuners hebben die

ouderen graag helpen met hun Wmo-aanvraag. KBO-Brabant zorgt voor hun opleiding, bijscholing en certificering. Zo blijven onze cliëñtondersteuners goed op de hoogte van wetsaanpassingen en andere ontwikkelingen

en zijn zij in staat het Wmo-proces te bespreken, uit te zoeken waar cliëñten recht op hebben, gesprekken te voeren met bijvoorbeeld de gemeente en zo nodig samen met onze Juridische helpdesk verder te helpen.

Wlz-team voor financieel advies op maat

De afkorting Wlz staat voor Wet langdurige zorg en is bedoeld voor mensen die continue zorg nodig hebben, thuis of in een Wlz-instelling. Bij opname in een Wlz-instelling moet er van alles geregeld worden, onder meer op financieel gebied en dat kan ontzettend complex zijn. Ons Wlz-team met zeven deskundige vrijwilligers staat mensen bij met raad en daad.

KBO-Brabant heeft deze groep in 2020 opgeleid. Daarnaast hebben we de juridische kennis en kunde in huis als er bijvoorbeeld bezwaar gemaakt moet worden tegen een indicatiestelling. En omdat een indicatiestelling vooral medisch onderbouwd wordt, hebben we ook de daartoe benodigde medische kennis en ervaring beschikbaar.

7 Wlz adviseurs

Juridische helpdesk met deskundig advies

We zijn er maar wat trots op: 11 gepensioneerde juristen en adviseurs die onze leden op vrijwillige basis bijstaan met het beantwoorden van vragen en het oplossen van juridische, notariële of verzekeringskwesties. In sommige

11 juridische adviseurs

gevallen zelfs tot bij de rechtbank. Bij onze helpdesk kan men terecht met vragen

over erfkwesties en testament, problemen met burens, problemen met leveranciers en telefonische verkoop, AOW en pensioen, Wmo, verzekeringskwesties. Ook bestuurders van Afdelingen en Kringen kunnen een beroep doen op de expertise van het juridische team. Op verzoek kan bijvoorbeeld ook een oud-notaris voor een Afdeling of Kring een presentatie verzorgen over testamenten.

175 cliëñtondersteuners

500 vrijwillige ouderenadviseurs

Vrijwillige ouderenadviseurs, van alle markten thuis

Heeft men een vraag over regionale en lokale (zorg)voorzieningen en diensten, dan kan men die het best stellen aan een vrijwillige ouderenadviseur van een van onze lokale seniorenverenigingen. VOA's, zoals de vrijwillige ouderenadviseurs in de wandelgangen genoemd worden, kunnen adviseren, informeren, doorverwijzen of denken mee. Ze kennen de sociale kaart van de gemeente als geen ander. En het belangrijkste is misschien nog wel dat ze de tijd nemen en ook zonder concrete vraag graag een luisterend oor bieden. Er zijn in Brabant ongeveer 500 VOA's werkzaam via de Afdelingen; zij worden door KBO-Brabant opgeleid en bijgeschoold.

550 belastinghulpen

Belastinghulpen helpen bij aangiftes en toeslagen

KBO-Brabant biedt een belastingsservice: vrijwillige belastinghulpen helpen senioren met de aangifte inkomstenbelasting, zodat men krijgt waar men recht op heeft. Ook kan men bij hen terecht voor hulp bij het aanvragen van zorg- of huurtoeslag. In Brabant helpen circa 550 vrijwillige belastinghulpen jaarlijks zo'n 20.000 senioren.

De coördinatie van de belastingcampagnes ligt bij KBO-Brabant, evenals de opleiding en certificering van de belastinghulpen. Via jaarlijkse bijscholingscursussen houden we hen op de hoogte van wijzigingen in wet- en regelgeving.

Onze belastinghulpen worden zorgvuldig gescreend, hebben een geheimhoudingsplicht en werken onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van onze lokale seniorenverenigingen.

Thuisadministrateurs ordenen administratie

Voor mensen die moeite hebben met het bijhouden van de administratie zijn er de thuisadministrateurs van onze lokale seniorenverenigingen.

Discreet, zorgvuldig en op vrijwillige basis helpen zij met het op orde brengen én houden van de administratie. De thuisadministrateurs worden centraal opgeleid door KBO-Brabant en werken onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de lokale seniorenvereniging. In heel Brabant zijn er zo'n 170 werkzaam.

170 thuisadministrateurs

25 vrijwilligers Ons Gesprek

Vrijwilligers van Ons Gesprek nemen levensvragen door

In 2019 zijn 11 vrijwilligers opgeleid om met mensen die daaraan behoefte hebben in gesprek te gaan over het leven in de breedste zin.

In 2020 kwamen daar 14 vrijwilligers bij. De meesten van hen zijn werkzaam geweest in het sociale domein. Er zijn drie regionale contactpersonen aangesteld (intakers) die als eerste vraagbaak fungeren aan de telefoon. Zij inventariseren kort de zorgvraag. Vervolgens zoeken zij een vrijwilliger van het project die past bij degene die belt.

Ons Wonen

Voor inspiratie, met vragen, goede ideeën, of voor een duwtje in de goede richting kunnen leden terecht bij de nieuwe projectgroep Ons Wonen. Nu we allemaal langer thuis wonen is het belangrijk na te denken over vragen als: is mijn woning geschikt om tot op hoge leeftijd in te wonen; moet ik mijn woning daarvoor aanpassen of kan ik beter verhuizen naar een geschikte woning; zijn er voorzieningen in de buurt; kan ik een beroep doen op mensen in mijn directe omgeving

als ik niet alles (meer) zelf kan? Uit onderzoek blijkt dat veel ouderen het moeilijk vinden zich voor te bereiden op hun woon- en zorgtoekomst. Dat is jammer, want goede en tijdige voorbereiding is het halve werk.

De initiatieven die er al zijn, laten zien dat senioren zelf veel invloed kunnen uitoefenen op hun woon- en zorgtoekomst, maar vaak hebben ze daarbij wel enige ondersteuning nodig. Met de projectgroep Ons Wonen willen we kennis over dit soort initiatieven ophalen en delen en bewustwording over dit onderwerp aanwakkeren. Ook willen we een aanjager zijn voor verantwoordelijke organisaties om meer projecten met senioren op te zetten en uit te voeren.

Gratis Huistest

Kleine aanpassingen kunnen het wooncomfort en de veiligheid in huis vergroten. Leden die zich afvragen wat er in eigen huis allemaal mogelijk is kunnen gebruik maken van de gratis Huistest, die wij aanbieden in samenwerking met Generatiethuis. Samen met een hiervoor opgeleide vrijwillige woonadviseur loopt men door de eigen woning om eens te onderzoeken op welke wijze het wooncomfort en de veiligheid verbeterd kan worden. Dit project wordt gedeeltelijk gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Ons voorlichtingsproject Veilig thuis

Tijdens de kosteloze bijeenkomsten van Ons Veilig thuis komen deskundige vrijwilligers vertellen over diverse aandachtspunten in en rondom de woning. Ze geven tips voor veelal kleine aanpassingen in huis, die de woonsituatie flink kunnen verbeteren. Er is alle ruimte om vragen te stellen. Inbraakpreventie, brandpreventie, woningaanpassing, valpreventie en domotica zijn onderwerpen die aan bod komen.

Ons Vitaal Brabant in samenwerking met Avans Hogeschool

Een gezonde leefstijl draagt bij aan vitaal ouder worden. Tijdens onze vitaliteitsdagen kunnen senioren in eigen wijk of dorp hun vitaliteit en leefstijl laten checken door onze opgeleide vrijwilligers (oud-zorgprofessionals) en zorgprofessionals in opleiding.

Ook onderwerpen als voeding, alcohol, sociaal netwerk en dagbesteding krijgen de aandacht.

Zingeven doe je samen

Senioren staan op een bewuste manier in het leven, maar zijn ook zoekende. Hoe geef ik op een prettige en zinvolle manier inhoud aan mijn leven? Hoe ga ik verder na verlies? De wereld verandert, wat doet dit met mij en hoe kan ik mee blijven doen?

Kortom: zingevingsvraagstukken. Onze werkgroep Identiteit & Zingeving bestaat uit vrijwilligers die samen een eigentijdse invulling geven aan het begrip zingeving. De werkgroep organiseert allerlei activiteiten voor leden: abdijdagen, lezingen, kerstconcerten, symposia over thema's als omgaan met dementie of verlies. Hierbij zijn ontmoeting en uitwisseling van ervaringen belangrijk, want zingeving deel je met anderen. Helaas konden de geplande bijeenkomsten en activiteiten in 2020 niet doorgaan vanwege corona.

Lopende diensten en producten voor leden

Er zijn een aantal diensten en producten die we ook in 2020 rechtstreeks aan leden konden aanbieden, zoals ledenmagazine Ons, de digitale nieuwsbrief Ons Actueel, informatievoorziening via onze telefonische vraagbaak / websites / social media, lezingen, juridisch advies, voordeel via webshop Ons ledenvoordeel, collectiviteitsvoordeel op energie, op rijbewijskeuringen, op zorgverzekeringen bij VGZ en op overige verzekeringen bij Centraal Beheer.

Lopende diensten voor Afdelingen

Veel tijd en aandacht gaat - terecht - naar het hart van onze organisatie, onze Afdelingen. Dit doet het bureau samen met heel veel vrijwilligers. Op die manier kunnen we bergen werk verzetten! Te denken valt aan het aanbod van lezingen, het opleiden van alle hulpen (vele cursusdagen op het bureau in 's-Hertogenbosch en in de regio), het ondersteunen met administratieve systemen en websites, een Juridische helpdesk, een algemene vraagbaak, training voor nieuwe bestuursleden, informatievoorziening via nieuwsbrief Ons Actueel en het besloten deel van de website speciaal voor kaderleden. Daarnaast zijn er

verzekeringen afgesloten voor vrijwilligers en aansprakelijkheid en heeft KBO-Brabant voor zijn Afdelingen een collectieve regeling met Buma en Sena getroffen in verband met de rechten op muziekgebied.

Functioneren van de vereniging in 2020

Onze vereniging bestond in 2020 uit 286 Afdelingen en 58 Kringen, totaal aantal leden 124.376, met een Algemeen Bestuur van negen leden. Er zijn twee commissies, Beleid en Financiën, twee werkgroepen, Identiteit & Zingeving en LeaWeb, en twee expertteams, Wonen en Bestaanszekerheid. Het bureau ondersteunt al deze organen met het voorbereiden van vergaderingen en alle informatievoorziening die daaraan verbonden is. In 2020 vond er vanwege corona maar één Algemene Vergadering van de vereniging plaats (online), op 26 november. Informatie over de samenstelling van diverse organen in 2020 kunt u terugvinden op onze website: www.kbo-brabant.nl.

Samenwerking met andere organisaties

Landelijk was ook in 2020 KBO-Brabant aangesloten bij de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) en bij de Koepel Gepensioneerden voor de belangenbehartiging met name op het gebied van pensioenen en zorg. Onze voorzitter Leo Bisschops is in deze koepel voorzitter van de Commissie Zorg, Wonen en Welzijn. Noud van Vught, lid van het Algemeen Bestuur van KBO-Brabant, is vanuit KBO-Brabant bestuurslid bij de Koepel Gepensioneerden.

Voorts neemt KBO-Brabant deel in een aantal landelijke samenwerkingsverbanden, waaronder Een tegen Eenzaamheid, Pact voor de Ouderenzorg, Nationaal Preventieakkoord Alcohol en de Nationale Toiletalliantie.

Omdat wonen, zorg en welzijn belangrijke speerpunten zijn in ons beleidsplan, beschouwen wij de expertise en het netwerk van ZorgSaamWonen van grote waarde en zijn wij ook hier een samenwerking aangegaan. Deze organisatie heeft als missie het delen van kennis en het verbinden van professionals en organisaties in één community vanuit het fysieke en sociale domein. Het platform vervult hierin een spilfunctie. Het brengt mensen uit verschillende sectoren bij elkaar om op basis van de eigen professie, deskundigheid of uit belangstelling voor het onderwerp samen te werken en elkaar te helpen bij de opgaven in het vakgebied van wonen, zorg en welzijn.

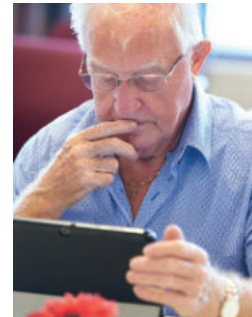
Sinds oktober 2020 kunnen Covid-19-patiënten die na hun ziekte langdurige klachten overhouden, terecht bij C-support. Deze nieuwe stichting adviseert en ondersteunt mensen die te maken hebben met de gevolgen van ziekte na besmetting met Covid-19, op diverse leefgebieden. C-support wil ook zoveel mogelijk ouderen bereiken en daarom wordt er waar mogelijk samengewerkt met KBO-Brabant.

Ook nieuw in 2020 was het landelijk samenwerkingsverband met het Ministerie van Justitie en Veiligheid. KBO-Brabant maakte onderdeel uit van de campagne 'Senioren en Veiligheid'. Senioren kregen hierbij extra en op hen toegesneden aandacht onder het motto 'Maak het ze niet te makkelijk!' Ook de komende jaren zal deze campagne en ons aandeel hierin zich herhalen. Zie ook hoofdstuk 8.

Met de ANWB wordt samengewerkt in het mobiliteitsinitiatief ANWB AutoMaatje.

In 2020 intensiveerden wij de samenwerking met zorgverzekeraar VGZ.

Naast de collectiviteitskorting voor leden en de mogelijkheid om - bij een aanvullende verzekering - het lidmaatschapsgeld retour te krijgen zijn er nu nog extra voordelen voor leden. VGZ biedt gratis (online) workshops, apps en webinars aan op het gebied van gezonder leven. In ledenmagazine Ons, in nieuwsbrief Ons Actueel en op onze social media wordt daarop aangesloten met artikelen of informatie. In 2020 werd op deze manier aandacht besteed aan gezond bewegen, gezonde voeding, Diabetes type2, slapen en ontspannen. Ook bood VGZ de webinar 'Veranderen is zo gek nog niet' aan van professor Erik Scherder.

Ons goede doel: Stichting Oud in Afrika

Staar is een typische ouderdomsziekte waar we in Nederland wel raad mee weten. Hoe anders is dat in Afrika, waar onbehandelde staar leidt tot blindheid. Met een staaroperatie van 35 euro brengen we licht in de duisternis van een oudere ver weg. Donaties komen van leden van KBO-Brabant, maar ook lokale Afdelingen houden regelmatig een collecte.

Onze organisatie

Leo Bisschops

Gérard Mustert

Stephan Vermeulen

Wim van Erp

Wim Fijten

Algemeen Bestuur

Wim Hendrikkx

Jan Hoevenaars

Frans Maas

Elly Teune -
Kasbergen

Noud van Vught

Geestelijk adviseur

Wim Kalb

Algemeen Bestuur

Leo Bisschops	Best	voorzitter	
Gérard Mustert	Vught	secretaris	tot 26-11
Stephan Vermeulen	Bergen op Zoom	bestuurslid	tot 26-11
		secretaris	per 26-11
Wim van Erp	Liempde	penningmeester	
Wim Fijten	Asten	bestuurslid	
Wim Hendrikkx	Etten-Leur	bestuurslid	
Jan Hoevenaars	Elsendorp	bestuurslid	
Frans Maas	Berkel-Enschot	bestuurslid	
Elly Teune-Kasbergen	Haaren	bestuurslid	per 26-11
Noud van Vught	Rijkevoort	bestuurslid	

Regiocontactbestuurders vanuit het Algemeen Bestuur

Midden-Brabant	Frans Maas	
	Gérard Mustert	tot 26 - 11
	Elly Teune-Kasbergen	per 26 - 11
Noordoost-Brabant	Wim van Erp	
	Noud van Vught	
West-Brabant	Wim Hendrikkx	
	Stephan Vermeulen	
Zuidoost-Brabant	Wim Fijten	
	Jan Hoevenaars	

Wilma Schrover

Els van Daal

Eva Geelen

Edith Mostert

Marieke Pette

Frank van Rooy

Ellen Willemsen

Jacqueliën Cuppers

Marieke Hageman

Olaf Nouwens

Karen Roelofs

Chantal Bijnen

Fonsa Gosma

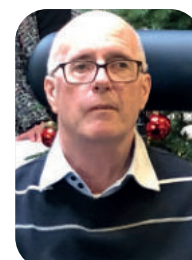

Sandra Hulsenboom

Loes Aalten

Medewerkers Bureau

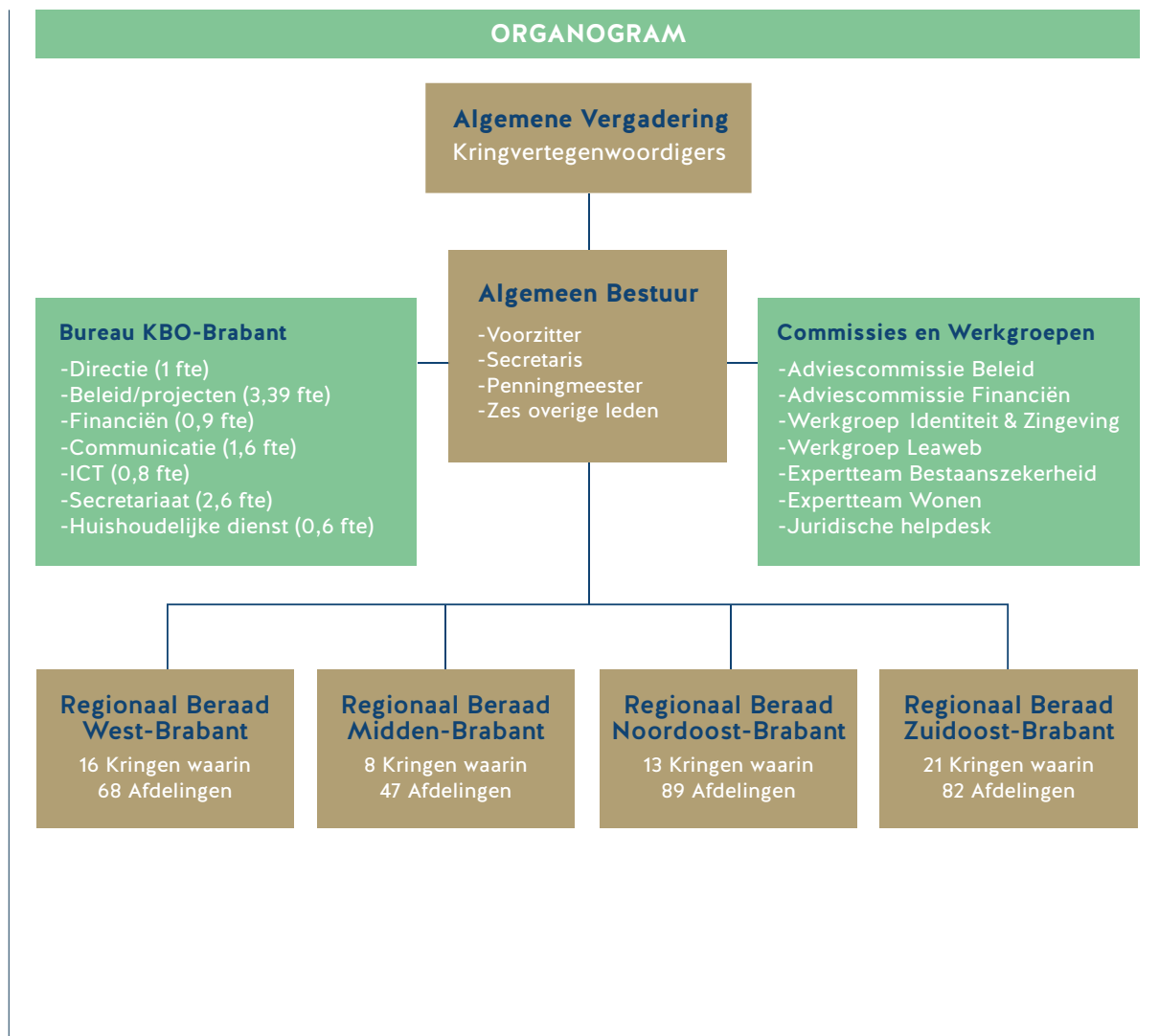
Wim Kop

Medewerkers Bureau

Wilma Schrover	directeur	
Els van Daal	beleidsmedewerker	per 1-11
Wim Kop	beleidsmedewerker	tot 10-1
Eva Geelen	beleidsmedewerker	
Edith Mostert	beleidsmedewerker	
Marieke Pette	beleidsmedewerker	tot 1-10
Frank van Rooy	beleidsmedewerker	per 6-10
Ellen Willemsen	beleidsmedewerker	
Jacqueliën Cuppers	communicatiemedewerker	
Marieke Hageman	communicatiemedewerker	
Olaf Nouwens	financieel medewerker	
Karen Roelofs-Vogel	ICT-medewerker	
Chantal Bijnen	secretaresse	
Fonsa Gosma	secretaresse	
Sandra Hulsenboom	secretaresse	
Loes Aalten	huishoudelijk medewerker	

Op 10 januari 2020 is onze Wim Kop helaas overleden. We moesten het al 1,5 jaar zonder hem stellen als collega, plaatsvervangend directeur, beleidsmedewerker, probleemoplosser, ondersteuner en projectleider, maar voortaan ook als dierbare vriend. We zullen hem missen.

TOTAAL AANTAL KRINGEN, AFDELINGEN EN LEDEN 2018-2020

Regio's	Aantal Kringen 01-01-2020	Aantal Afdelingen 01-01-2020	Aantal Leden 2018	Aantal Leden 2019	Aantal Leden 2020
▶ Regio West-Brabant	16	68	24.846	24.391	24.522
▶ Regio Midden-Brabant	8	47	23.287	23.104	22.877
▶ Regio Noordoost-Brabant	13	89	39.825	39.992	37.475
▶ Regio Zuidoost-Brabant	21	82	39.979	39.278	39.502
▶ Totaal	58	286	127.937	126.765	124.376

Het aantal leden is gemeten op 1 januari van elk jaar

Financiële gegevens

In het verslagjaar 2020 zijn de voorgenomen activiteiten uit het werkplan door de Covid-19 pandemie slechts deels uitgevoerd, onverwachte andere kwamen ervoor in de plaats. Er zijn een aantal verschillen te constateren tussen begroting en realisatie, nader toegelicht in het financieel verslag. Deze verschillen hebben ertoe geleid dat het saldo resultaat over 2020 uiteindelijk 25.841 euro negatief was.

Voorgesteld wordt het negatief exploitatieresultaat 2020 ten bedrage van 25.841 euro ten laste te brengen van de daarvoor bedoelde bestemmingsreserves. Het eigen vermogen, inclusief bestemmingsreserves, bedraagt daarmee aan het einde van het verslagjaar 865.395 euro.

BALANS PER 31 DECEMBER 2020 (IN EURO'S)

ACTIVA	31 december 2020	31 december 2019
Vaste activa		
Materiële vaste activa	156.592	147.960
Financiële vaste activa	1.498	1.498
Totaal vaste activa	158.090	149.458
Vlottende activa		
Vorraden	6.863	5.209
Vorderingen/overlopende activa	61.524	65.927
Liquide middelen	988.715	882.272
Totaal vlottende activa	1.057.102	953.408
Totaal	1.215.192	1.102.866
PASSIVA	31 december 2020	31 december 2019
Kapitaal	608.038	635.091
Bestemmingsreserves	283.198	283.198
Te bestemmen resultaat	-25.841	-27.053
Eigen vermogen	865.395	891.236
Voorzieningen	16.103	18.895
Kortlopende schulden en overlopende passiva	333.694	192.735
Totaal	1.215.192	1.102.866

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (IN EURO'S)

BATEN	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Contributies	1.483.806	1.480.000	1.512.307
Projectsubsidies	70.504	15.000	163.748
Diverse opbrengsten	36.238	40.200	87.198
Totale baten	1.590.548	1.535.200	1.763.253
LASTEN			
Personeelskosten	893.624	900.000	870.381
Afschrijvingen materiële vaste activa	5.784	5.000	13.144
Voor onze leden	238.138	206.750	255.035
Voor onze Afdelingen en Kringen	228.700	297.050	426.843
Voor onze vereniging	132.154	150.500	167.386
Voor alle senioren	37.711	36.250	33.612
Voor onze projecten	80.278	12.250	42.905
Totaal som der kosten	1.616.389	1.607.800	1.809.306
Saldo resultaat (baten minus lasten)	-25.841	-72.600	-46.053

Afsluiting

Voor dit jaarverslag hebben we ervoor gekozen om met name de hoogtepunten van het jaar 2020 uit te lichten, aangevuld met de belangrijkste diensten die KBO-Brabant levert aan leden, aan de vereniging en aan Afdelingen en Kringen. Niet alles wat wij doen komt hier aan bod.

Gegevens als aantallen leden per Afdeling en de samenstelling van werkgroepen en commissies staan niet meer in bijlagen van het verslag, maar bieden wij aan op de website:
www.kbo-brabant.nl

Wij hopen dat u genoeg heeft beleefd aan deze terugblik op ons verenigingsjaar 2020.

KBO-Brabant
BELANGENVERENIGING VAN SENIOREN

